

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Slægt & Data

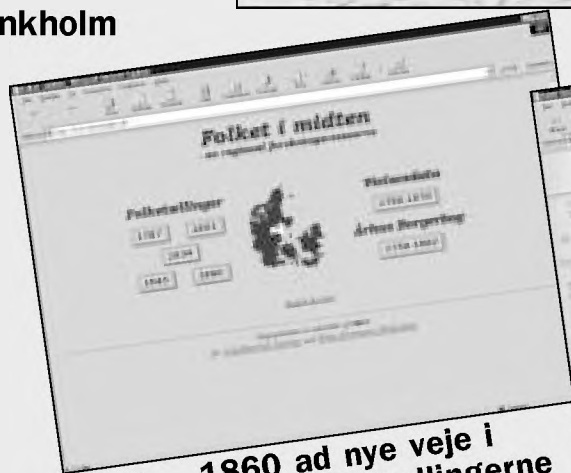
Juni 2002. 16. årgang nr. 2/2002

PDF filer,
hvorfor og
hvordan
side 22

**11 slægtsstævner
gennem 50 år**
side 26

Mød en ildsjæl
Vera Munkholm
side 4

side 7 **1860 ad nye veje i
Århusfolketællingerne**

Bornholmske folketællinger side 22

**Slægtsforskning
og Internettet**

3.del side 10

side 18

**God debat på DIS'
generalforsamling**

Slægt & Data

Udgives af DIS-Danmark

Databehandling i Slægtsforskning
Mail: admin@dis-danmark.dk
www.dis-danmark.dk

Adresseændringer meddeles til:

Kasserer:
Werner Wittekind
Rudersdalsvej 114
2840 Holte
Tlf. 45 41 43 15
Mail: Werner.wittekind@post2.tele.dk

Ansvarshavende redaktør:

Hanne Marie Rud
Thøger Larsens Allé 48
2750 Ballerup
Tlf. 44 66 17 04
Mail: Hanne@Rud.net

Trykkeri: Grafisk Data Center
Trykplag: 3.700 eksemplarer
Redigering: Anne Katrine Rud

Artikler i bladet afspejler ikke nødvendigvis foreningens holdning. Artikler uden forfatterangivelse kan betragtes som foreningsstof. Redaktionen påtager sig intet ansvar for uopfordret indsendt materiale og forbeholder sig ret til at redigere i tilsendte artikler. Eftertryk er tilladt efter aftale med redaktionen. Det skal forsynes med tydelig kildeangivelse og med tilsendelse af det aftrykte.

Bladet udkommer 4 gange årligt.

Næste deadline: Udkommer:

1. august 2002 September 2002
1. november 2002 December 2002
1. februar 2003 Marts 2003
1. maj 2003 Juni 2003

Bladet sendes gratis til medlemmer af DIS-Danmark.

Medlemskontingent i 2002: 125 kr.
Løssalg pris: 35,00 kr. pr. nr.
Girokonto: 501-2058

ISSN 0903-6172

Indhold i nr. 2 / 2002

- 3 Statens arkiver - en kommentar
- 4 Møde med en ildsjæl
- 7 1860 ad nye veje i Århusfolketællingerne
- 10 Slægtsforskning og Internettet, 3.del
- 16 Internethjørnet
- 18 Referat af DIS' generalforsamling 6. april 2002
- 20 Brug af tekst fra andres hjemmesider?
- 22 PDF-filer - hvorfor og hvordan
- 23 Bornholmske folketællinger
- 25 Spændende folder fra Rigsarkivet
- 26 Samme slægt har over 50 år holdt 11 slægtsstævner
- 28 Mange spørgsmål på DIS-møde i Åbyhøj
- 29 Super godt DIS-møde i Randers
- 30 Svensk invasion i København
- 31 Tips & Ideer
- 31 Læsekredsen
- 32 Slægtsforskerdag i Storkøbenhavn

DIS-Danmarks bestyrelse og suppleanter

Ole H.Jensen *Formand, HFH-repr, nordtysk-repr.* Kløvermarken 3, 6430 Nordborg
Tlf. 74 45 02 35 Mail: ohj@adr.dk

Erik Kann *Næstformand, redaktionen.* Johan Jepsens Vej 1, 2830 Virum
Tlf. 45 85 18 02 Mail: dek@mobilixnet.dk

Arne Julin *Ekspedition* Hovedgaden 75, 4050 Skibby
Tlf. 47 52 80 48 Mail: ccc28775@vip.cybercity.dk

Werner Wittekind *Kasserer* Rudersdalsvej 114, 2840 Holte
Tlf. 45 41 43 15 Mail: werner.wittekind@post2.tele.dk

Ruben Højmark Jensen *Sekretær* Lucernevej 17, 4180 Sorø
Tlf. 57 83 28 94 Mail: rubenhj@get2net.dk

Hanne Marie Rud *Ansv.redaktør* Thøger Larsens Allé 48, 2750 Ballerup
Tlf. 44 66 17 04 Mail: Hanne@Rud.net

Kathrine Tobiasen *Korsagervej* 13, 8900 Randers
Tlf. 86 44 56 89 Mail: tobiasen@mobilixnet.dk

Ole Degn *KIK-repr.* Mellemhøjen 11, 8800 Viborg
Tlf. 86 67 47 02 Mail: degnio@post3.tele.dk

Lars Jørgen Helbo *KIK-repr.* Borgergade 44, 8450 Hammel
Tlf. 86 96 51 33 Mail: lars@helbo.com

Boris Reimann, H.J. Poulsens Allé 118, 5250 Odense SV
Tlf. 66 17 28 40 Mail: boris@dsa-net.dk

Georg Agerby *Suppleant, nordisk repr.* Gildhøj 86, 2605 Brøndby
Tlf. 43 96 53 37 Mail: agerby@vip.cybercity.dk

Statens Arkiver - en kommentar

"Sagen om Statens Arkiver"

Det er det, man lige nu taler om, diskuterer og også helst bør have en mening om! Navnlig det sidste lyder måske enkelt, men af flere grunde er det faktisk ikke helt så enkelt.

For det første er der tale om en særdeles kompleks sag, der involverer flytning af Rigsarkivet, sammenlægninger af forskellige arkivinstitutioner, endelig besparelser i et mere end betydeligt omfang.

Uanset hvor meget man følger med, vil det nok være svært at overskue alle facts i alle hjørner. Vi er ligesom de fleste andre i det danske historiske landskab henvist til at tage stilling ud fra andenhandsviden.

Personlige følelser

For det andet er det i høj grad en sag, der kalder på den enkeltes "personlige følelser".

Er du bosiddende i København og har vænnet dig til, at den ugentlige arkivdag ligger om torsdagen, at dagen skal slutte kl. senest 15.00, fordi der derved levnes tid til at hente og ikke mindst forkæle barnebarnet i de timer, der går inden mor og far får fri

fra den lange kommunale torsdagsåbning, ja så der ingen tvivl om, at en flytning til Odense ikke er sagen.

Omvendt forholder det sig naturligvis for forskeren fra Beldringe, der pga. afstanden til hovedstaden bare aldrig har kunne få gennemgået den skilsmisssag fra Danske Kancelli.

For/imod underskriftsindsamling

Det er vanskeligt (læs umuligt) at sammenfatte DIS-medlemmernes følelser.

Vi er en landsdækkende forening og kan ikke "bare" gå ind og støtte en underskriftsindsamling mod en flytning eller for en flytning.

Vi er blevet bedt om at formidle oplysning om den underskriftsindsamling mod flytningen, som Slægtshistorisk Forening for Storkøbenhavn har iværksat. Det gør vi derfor.

Ligeledes vil vi meget gerne gå sammen med de andre store foreninger om en fælles henvendelse til kulturministeren, hvis et sådant initiativ skulle komme på tale.

Det er betyrelsens opfattelse, at flytningen isoleret set er et udtryk for en retfærdig nivellering af rejseafstanden til landets centrale arkivinstitution set på landsplan.

Paradoksale besparelser

Men det er også vores opfattelse, at de varslede besparelser forekommer paradoksale, ikke bare isoleret set men især i sammenhæng med planerne for flytning af Rigsarkivet.

En flytning af Rigsarkivet må nødvendigvis medføre øgede omkostninger til bl.a. transport af arkivalier til og fra hovedstaden. Disse merudgifter, der måske oven i købet bliver større end beregnet, skal jo tages et eller andet sted fra. Måske fra betjeningen af slægtsforskerne? Man kan i høj grad frygte, at serviceniveaet på arkiverne bliver forringet ganske betragteligt.

Vil tages med på råd

DIS ville meget gerne, om det var muligt at finde en fælles linie sammen med de to andre landsdækkende foreninger SSF og Samfundet. Der skulle herudfra foretages en samlet henvendelse til kulturministeren.

Det må være væsentligt, at vi, der repræsenterer en betydelig del af brugerne på Statens Arkiver, også bliver taget med på råd.

DIS-Danmarks bestyrelse

Foto fra DIS' generalforsamling den 6. april 2002

Læs mere herom på side 18

Bestyrelsen konstituerede sig på første møde efter generalforsamlingen.

Læs mere herom på side 19

Slægtsforskning er en lang frydefuld skattejagt

Vi graver efter forfædre, dybere og dybere, vi finlæser skøder og skifter i vores søgen efter sammenhænge, og vi afdækker omhyggeligt kendsgerninger. Men vi er aldrig tilfredse med andet end den endegyldige sandhed, og det fine og forunderlige ved det hele er præcis, at det aldrig får ende.

Under hver en sten, vi får vendt, er der altid en ny, der råber på at blive undersøgt. Dermed ikke være sagt at forskningen ikke har sine hundevagter. Man kan vende hjem fra en dag på arkivet, øm i ryggen, ør i hovedet og med øjne, der svier efter alt for megen gransken vanskelig skrift eller stirren på skærmen, uden at man har fundet noget som helst.

Man kan bladre og bladre, skimme side efter side, uden at den eftersøgte person eller begivenhed dukker op. I den situation er hjælpemidler manna fra himlen, og ind imellem kan man være så heldig, at andre ildsjæle har gjort det langsommelige arbejde.

Godt nyt

For slægtsforskere med aner i Houlbjerg og Middelsom herreder er der nu godt nyt.

Det drejer sig om bogen *1.900 godsskifter fra Bjerringbro-Hvorslev-egnen 1715-1815*, som netop er kommet på gaden.

Heri gennemgås alle skifter fra godserne Frisholt, Ulstrup, Himmestrup, Viskumgård, Skjern og Hagsholm, „efter det forbillede, som Erik Brejl har skabt i de hidtil publicerede bøger“, som det hedder i forordet.

Her er detaljerede oplysninger om børn, ægtefæller, lavværger og formyndere. Derudover har langt de fleste indførsler fået en ekstra note med andre informationer, der skønnes at kunne være af interesse, og der er omfattende person- og stedregistre. Bogen er en diger sag på 321 sider og er udgivet af Slægtens forlag i marts 2002.

Kvinderne bag projektet hedder

Kathrine Tobiasen

Korsagervej 13
8900 Randers

Tlf: 86 44 56 89

tobiasen@mobilixnet.dk

Inga Hørdum og Vera Munkholm. Jeg har opsøgt sidstnævnte for at høre, hvorfor og hvordan man kaster sig ud i et sådant foretagende.

1.900 godsskifter fra Bjerringbro-Hvorslev-egnen 1715-1815

Pris: 190 kr.

Kan bestilles ved:

Slægtens ekspedition

Rolighedsvej 56,

9400 Nørresundby,

Tlf. 98 17 63 76 eller per

E-mail: bojen@daks.dk

Kathrine Tobiasen har interviewet den ene forfatter Vera Munkholm

Møde med en ildsjæl

Jeg begyndte på min slægtsforskning for ca. seks år siden, forklarer Vera Munkholm, der er efterløner og bosat i Kristrup ved Randers. „Og jeg gik i gang med både min fars og min mors slægt. Min far er født i Støvring, men farfar stammer fra V. Velling (Middelsom herred, Viborg amt), og fra den egn kommer også min mors familie.

Der er anesammenfald ved min 6 x tip på fars side og 6 x tip på mors side. Jeg begyndte at bruge Lokalarkivet i Hvorslev - det gør jeg stadig, for det er et rigtigt rart og godt sted at komme, og de har utrolig mange kilder - og her traf jeg Inga. Vi snakkede godt sammen og fandt først

efterhånden ud af, at vi faktisk havde fælles aner tilbage i 1600-tallet i Ø. Velling. Inga har forsket i over 20 år, hun er meget ihærdig og har arbejdet med en masse specielle ting, så der var selvfølgelig en del informationer at udveksle.

Inga var på det tidspunkt godt i gang med at nedskrive skifter fra Ulstrup, Himmestrup, Viskumgård og Skjern godser i Middelsom herred. Det hele var samlet i et ringbind, som jeg fik lov til at låne, og jeg fandt mange, mange aner i materialet. Inga spurgte, om jeg ikke kunne tænke mig at gennemgå de samme protokoller og skrive dem af. Derefter kunne vi så sammenholde oplysningerne.

Jeg lånte kopier af skifteprotokollerne fra Lokalarkivet i Hvorslev, hvis leder Hilmer Pedersen er utrolig hjælpsom. Arkivet har åbent tirsdag kl. 19-22 og onsdag 14-17, og jeg kunne låne protokollerne de øvrige dage og så levere dem tilbage til åbningstiden.

Det gik fint med at læse, og jeg skrev alle navne på de berørte personer ned. Derudover plukkede jeg andre vigtige oplysninger, såsom særligt indbo, f.eks. hvis der var sølvstøj med navne eller initialer på - den slags kan jo tit give et spor, der kan føre andetsteds hen.

Da jeg var færdig med min gennemgang, sammenholdt vi vores resulta-

ter. Hvis vi var uenige om en tolkning, spurgte vi Hilmer Pedersen og lod ham være øverste dommer. Han har en utrolig viden om området og er en meget kyndig skriftlæser.

Stor sikkerhed

Samarbejdet mellem de to gik så godt, at de ganske naturligt fortsatte. De tog som det næste fat på Hagsholm gods i Houlbjerg herred.

Her arbejdede de på samme måde: Gennemgik skifterne hver for sig i første omgang og sammenholdt bag efter, med Hilmer Pedersen som konsulent i tvivlsspørgsmål. Metoden giver selvfølgelig en stor sikkerhed.

Efterhånden kendte vi hinandens slægter så godt, at vi kunne hjælpe hinanden med oplysninger, når vi stødte på noget. Og det er jo utroligt, hvad man kan få ud af at læse sådan en stak skifter igennem. Små oplysninger kan være gemt hvor som helst og kan hjælpe en på gлед. En person, der er forsvunden for én, kan pludselig dukke op et andet sted. Jeg havde selv en ung mand, der var pist væk - og så viste det sig, at han boede hos en morbror.

Menneskers barske vilkår

Når jeg sidder og gennemgår alle disse dokumenter, kan jeg ikke lade være med at tænke på, hvad det var for nogle mennesker, og hvordan de overhovedet har klaret sig under de vilkår.

Jeg er stødt på en familie i 1780'erne, hvor manden døde tidligt, og af skiftet kunne man se, at de ikke havde ret meget bohav, og at de skyldte en del penge væk. Alligevel kan man i 1801 se, at sønnen er blevet sognefoged, og senere viser skiftet efter ham, at han endte med at være rigtigt velhavende! Det er fascinerende at tænke over, hvordan de har kunnet klare sig på trods af al den fattigdom, og så at se, at det er gået fremad.

En anden familie havde en gård i Gerning. Det sidste barn bliver født i

1735, men i 1740'erne er de bare helt væk.

En anden får fæstet på gården. Min ane, datteren, der er født i 1735, bliver siden gift, og hende kan jeg følge, men forældrene er sporløst forsvundet. Manden har jo nok måttet afstå gården, og inden det er sket, optræder han i et skifte efter en anden person, hvor det fremgår, at han skylder boet penge men er så forarmet, at han ikke kan betale.

Hvad bliver der af hele den familie? Det bliver jeg ikke færdig med at spekulere over.

Hvordan med udgivelsen?

Det var ikke med henblik på at udgive en bog, at vi lavede det her. Nej, det havde vi slet ingen planer om.

Inga snakkede med Anton Blaabjerg om vores arbejde, og han syn-

tes, det var synd, hvis det ikke kom ud og blev til gavn for flere. Inga mand Gerhardt har været til stor hjælp især ved skrivearbejdet. Han er selv slægtsforsker og god til det tekniske, men han ville ikke nævnes i bogen. Det bliver han så nu!

Både *Slægten* og Slægtshistorisk Forening for Viborg og Omegn har hjulpet ved udgivelsen, og desuden har vi fået støtte fra Jubilæumsfonden ved Grundfoss.

Har I overvejet andre måder at udgive på, f.eks. på internettet?

Nej, det har slet ikke været på tale. Jeg ved ikke rigtigt! Der er selvfølgelig flere, der lægger ting ud på internettet, men jeg synes nu stadig det er rarest med en bogudgivelse.

Hvordan har du det ellers med den moderne teknologi?

Jeg skriver på computer, men jeg er først for nyligt kommet på internettet. Og synes da, det er fantastisk.

Jeg fik nogle numre af *Slægt & Data* og tænkte straks, at det var noget for mig, så jeg har lige meldt mig ind. Der er mange artikler, der har givet mig meget. Jeg har noget familie, der er udvandret til Amerika, og efter at jeg havde læst om Ellisland-databasen fandt vi dem der, med billede af skibet og registreringspapirerne! Min datter er god til det med computere, og hun har via nettet fået forbindelse med nogle af efterkommerne derovre. Det er da sjovt!

Der er en del bekymring omkring skriftlæsning i fremtiden - de nye generationer, der ikke lærer at skrive og læse håndskrift?

Jeg er egentlig ikke så bekymret. Mine børn læser fint håndskrift. Men det kan da godt være, det bliver et problem, når børnene kun lærer formskrift, som jo ikke er en personlig

Vera Munkholm (på billedet) er sammen med Inga Hørdum forfatter til bogen „1.900 godsskifter fra Bjerrebro-Hvorslev-egnen 1715-1815“ som netop er udkommet.

håndskrift. Jeg har aldrig gået på kursus i skriftlæsning men har lært det selv, og det går da helt godt. Inga rådede mig til at lære skriften ved simpelthen at lære at *skrive* bogstaverne, og det har fungeret fint. Den metode kan jeg varmt anbefale.

Jeg er bare så fascineret af de gamle skrifter. Se, er det ikke utroligt flot! Vera finder et særligt fint eksempel frem fra sine mapper, hvor skriften ganske rigtigt er den rene kalligrafi.

Tænk, jeg mødte engang nogle andre slægtsforskere, der undrede sig over, at jeg omhyggeligt gemte kopierne af originalerne. Når de havde renskrevet dem, smed de da bare kopierne væk, for hvad skulle de dog bruge dem til? Den holdning overraskede mig!

Får du tid til din egen slægtsforskning ved siden af?

Åh ja, jeg er da nået tilbage til 10 x tipoldeforældre med både min egen og min mands slægter. Jeg tænker meget på, hvordan man skal formulere det, hvis man skal udgive en slægtsbog. Hvor meget skal man tage med?

Det skal ikke være så meget, at ingen orker at læse det, og det skal være overskueligt, men på den anden side er der jo alt det stof, man har fundet frem, og som man gerne vil have med.

Jeg synes det er spændende at læse andres slægtsbøger og at se, hvordan de har gjort. F. eks. Jens Peder Skous *Det står skrevet*. Det er en meget fin bog, med en spændende opbygning og skrevet så man virkelig får lyst til at læse den.

Er I i gang med noget nyt?

Ja, vi arbejder med Ø.Velling sogn. Vi tager udgangspunkt i matriklen 1688, jordebøger og lidt stof hentet fra tingbøger - der var nu ikke så meget - og sammenholder det med oplysninger fra kirkebogen, og vi vil følge alle gårdene i perioden 1700-1801.

Inga har taget sig af jorde- og tingbøger, mens jeg har renskrevet kirkebogen fra sognet efter mikrokort. Vi tager hver gård for sig og finder ud af, hvem der har ejet eller fæstet den, og hvornår en anden har overtaget

den. Hvordan de har giftet sig inden for sognet, og hvem der har været faddere til hvem. Alle kommunikanterne [altergangsgæsterne] har vi også taget med. Vi arbejder på samme måde, renskriver hver for sig og sammenholder efterfølgende.

Og det er utroligt spændende at arbejde med en kirkebog på den måde.

Jo flere gange man gennemgår den, jo flere personer og sammenhænge finder man. Ø. Velling var lukket område for mig, inden jeg startede på det her, men efterhånden kommer man til at kende stedet og dets beboere rigtig godt.

Det er forbavsende, hvad man kan finde af oplysninger i de gamle kirkebøger, præsterne dengang kunne skrive nogle ting, som man aldrig vil finde i de nyere. En søster og en bror af familien Ladefoged bliver gift samme dag, det var nu i V. Velling, og her skriver pastoren om søsteren, at hun var ikke særlig køn, men måske havde hun penge!

Helt tilbage i 1650'erne er det ved en vielse nævnt, at det samme dag var et forskrækkeligt snevejr, „saa at mange mennesker paa adskillige steder var omkommet“.

I Velle kirkebog har præsten ved årets slutning i 1779 ikke bare lavet en opgørelse over, hvor mange der er døde i sognet, men en hel statistik over, hvilke sygdomme de er døde af. Det nytter sig at have øje for, hvad præsten skriver!

Bliver denne gårdshistorie udgivet?

Det kan Vera ikke svare på, men ligesom med skifterne arbejder hun og Inga ikke med henblik på udgivelse. Det er udelukkende lysten, der driver værket.

Men mon ikke der også denne gang vil være en, der kan se, at det ville være synd, hvis et godt stykke arbejde ikke blev gjort tilgængeligt for alle andre interesserede?

Vil du modtage nyhedsbrevet DisNyt?

Med uregelmæssige mellemrum udsender vi nyhedsbrevet DisNyt per e-mail til de medlemmer, som er tilmeldt e-mail-listen.

Dis-Nyt bliver udsendt, når der er tid og stof til at lave det. Vi lover ikke noget bestemt antal, men satser på 5-10 udsendelser pr. år.

Tilmeldingen er nu automatiseret, så man selv skal tilmelde sig, rette oplysninger eller slette sig igen. Du skal bruge medlemsnummer og e-mailadresse.

Gå ind på adressen:
**[www.dis-danmark.dk/
medlmail.htm](http://www.dis-danmark.dk/medlmail.htm)**

Nederst på denne side ligger formularer til at „tilføje“, „rette“ eller „slette“ i den tidligere registrerede e-mailadresse.

Har du stof til DisNyt, eller har du problemer ved tilmeldingen, så kontakt webmaster på:
admin@dis-danmark.dk

fra medlem til medlem

Til salg

Kodak Easamatic II Reader - læseapparat for mikrofisch, knapt anvendt, sælges for Dkr. 350. Kan evt. leveres i Helsingør - Københavnsområdet næste gang jeg skal over „Sundet“.

Bruno Simonsen

Hässleholm, Sverige

Tel: +46 451 82388

E-post: simons@telia.com

1860 ad nye veje i Århusfolketællingerne bedre udnyttelse af folketællingsdata

Redaktionel indledning

Efterfølgende artikel beskriver en spændende måde at takle den næsten klassiske konflikt:

Skal man ”nøjes med” at skrive ordret af efter den originale kilde, eller er det ”tilladt” at indføje en fortolkning, når man nu ved, at denne eller hin oplysning er ”forkert”?

Selv om det i givet fald er ganske ufortjent, er der nok blandt bladets læsere enkelte, for hvem det omfattende århusianske indtastningsprojekt er ukendt land.

Vi vil henvise til Slægt & Data 1997 nr. 1 og Slægt & Data 1999 nr. 4, hvor artiklens forfatter Leif Dehnits har orienteret om projektet.

Leif Dehnits

Lokalhistorisk Samling i Århus
Hovedbiblioteket
Møllegade 1
8000 Århus C
Tlf. 87 30 46 11

Status for indtastningerne

Det er gået hurtigt med både indtastningen af de enkelte sogne og den efterfølgende korrekturlæsning og data-tilretning, så nu er der ca. 26.000 personer søgbare fra 44 sogne i Århusområdet, og flere er på vej.

Mange erfaringer undervejs

Der er nu gået mere end 10 år med indtastninger af forskellige 'årgange' af folketællinger, og hver årgang har haft sine særlige problemstillinger. De mange års arbejde med materialet har imidlertid også givet et godt erfaringsgrundlag at arbejde videre ud fra.

Der er lyttet til brugere af de gamle årgange og læst mange indlæg i et par genealogiske diskussionsfora på inter-

nettet, hvor folketællingernes indtastning og bearbejdning bliver ivrigt behandlet.

Her er flere spørgsmål gået på, om man kunne gøre dette eller hint som løsning på et problem, som den tilsyneladende uerfarne nybegynder var løbet ind i. Ankermændene i KIP-projektet svarer næsten altid samstemmende: „Skriv som det står“.

Med baggrund i foranstående har målsætningen for 1860 derfor været at lave en transskription, der skulle ligge endnu tættere på det oprindelige kildemateriale end hidtil set.

Fejl i originalmaterialet

Brugerne har ved sammenligninger med andre kilder kunnet påvise flere

fejl i kildematerialet. Hvorledes forholder man sig til rettelser af disse åbenlyse fejl? I Tilst sogns folketælling 1860 ses således fejlagtigt anført en pige ved navn Maren Nielsen (12 år), men i følge kirkebogen skal navnet være Niels Nielsen.

Det giver anledning til overvejelser om indholdet i både navnefeltet og kønfeltet. Anden målsætning var derfor at gøre plads til rettelser, således at det blev i disse korrigerede oplysninger, man fremover ville komme til at søge og samtidig bevare gengivelsen af kildens oplysninger.

Flere års tilstedeværelse på internettet havde også vist os, at interessen for vore produkter ikke standsede ved landegrænsen, men at 2-5 % af de ugentlige opkald kom fra udlandet. Derfor blev en tredje målsætning, at arbejde med land/regionale afgrænsninger i forhold til kildematerialets udformning af oprindelsessted.

Skygge- og landefelter

Ved udformningen af datastrukturen for 1860 skulle der udover de velkendte felter gøres plads til nødvendig bearbejdning af den kildetro gengivelse, herunder plads til rettelser samt mulighed for søgefvalg til fødeland eller region.

Midlet hertil havde vi allerede afprøvet i forbindelse med 1845-tællingen i begyndelsen af 1990'erne. Det

Der er fortsat tilvækst på dette domaine. Nu kan man også søge i folketællingen 1860 samt Århus Borgerbog.

drejer sig om brugen af det, vi har benævnt s-felter, hvor s kunne være begyndelsesbogstavet for skyggefelt, spejlingsfelt, servicefelt eller søgefelt.

I forbindelse med 1845 blev disse s-felter anvendt over for fødestedet til en opløsning i to selvstændige felter for fødesogn og fødeamt. I disse felter skrives de navneformer for sogne og amter, som Stednavneudvalget har godkendt.

Når man siden hen skal foretage søgninger (det sker i s-felterne) behøver man ikke at være i besiddelse af lokalkendskab for at vide, at Fulden i Beder sogn lejlighedsvis skrives som Fulling eller, at Ormslev også forekommer som Wormslev.

Person- og stednavne

Fødestedet har i 1860 fået tilføjet et tredje s-felt, som indeholder oplysninger om fødeland.

Ved at søge på Sverige alene vil man erfare, at ca. 1% af Århus-området beboere havde sin oprindelse i det svenske. Vielsesdataene for samme område viser, at disse svenskere især kom fra det skånske landskab.

Tilsvarende fødestedet er der for navnefeltet oprettet to s-felter. Dels et fornavnefelt og dels et efternavnefelt, og det er i disse felter, at navnesøgningen finder sted. Når der i navnefeltet i Bjerager sogn står Jens Rasmussens Enke, vil der efter opslag i kirkebogen komme til at stå Johanne

i fornavnefeltet og Pedersdatter i efternavnefeltet.

Ved søgning på det 'rigtige' navnestof bliver man ledt frem til det rigtige sted i folketællingen. Således også med de udøbte børn. I navnefeltet vil der f.eks. stå: Et udøbt Pigebarn. Søger man på Marie Elisabeth i fornavnefeltet og Pedersen i efternavnefeltet, alder udfyldes med 0 til 1 år og sognet afklikkes med Skørring sogn - vil søgningen nu finde frem til skovfoged Peder Christensens udøbte datter. I noten under søgeresultatet står der: Ved dåben: Marie Elisabeth Pedersen

Stilling i husstanden

Under den direkte afskrift af kilden støder man under 'Personernes Stilling i Familien ...' på nogle upraktiske flertalsformer som Aftægtsfolk, Tjenestefolk, deres Børn osv.

Når 2/3 af posterne bliver præsenteret med entalsformer direkte fra kilden, har det været en enkel beslutning, at sådan skal det også være for de øvrige poster. I konsekvens heraf skriver vi Tjenestefolk som [tjenestekar] eller [tjenestepige] og deres Børn bliver til [deres datter] eller [deres søn]. Forandringer skrives altid i skarpkantede parenteser, således at man som bruger umiddelbart kan se, at man står over for en bearbejdning i forhold til kildematerialet.

I tilfælde af usædvanlige kaldenavne kan det være tidsbesparende at få

at vide, hvilket køn man har med at gøre. Helenarius efterfulgt af deres Børn fortæller ikke så meget, og skal man nu skrive K eller M i kønfeltet. Når man efterfølgende har fundet ud af, at Helenarius er et drengenavn, ligger det også lige for at skrive [deres søn] ud for pågældende person.

Statistik i folketællingerne

Hvert sogn i folketællingen afsluttes med 'Summarisk Extract af Optegnelsen paa Folketallet', hvor 'Antallet af de talte Gaarde og Huse' er anført. Herunder er opgjort 'Antallet af de optegnede Familier'. Et par linier længere nede gives 'Antallet af de Personer', der er optalt i pågældende sogn.

Hver for sig er det ganske vigtige kontroltal. Når man har afsluttet sin indtastning, er det jo ganske opløftende, hvis det anførte antal personer i sognet svarer til antallet af poster i den nye sognedatabase. Det tyder på, at indtastningsmængden er blevet læst og afgrænset rigtigt.

De fleste sogne er forsynet med en nummerering af byens huse og gårde. I tilfælde af flere landsbyer eller ejerlav kan nummereringen starte forfra flere gange. Selv hovedgårdene med deres landarbejderhuse kan være tildeelt en selvstændig nummerering. En sammenlægning af sluttallene for de enkelte ejerlavnummereringer skulle gerne svare til 'Antallet af de talte Gaarde og Huse' for hele sognet.

Folketællingen 1860 for Skovby sogn, Århus amt har ikke i originalmaterialet en nummerering af ejendommene, hvorfor der ved indtastningen er blevet tilføjet et løbenummer, dog i kantede parenteser så man efterfølgende kan se, at tallet ikke stammer fra kildematerialet. Når man selv gennemfører en nummerering, kan man næsten være sikker på, at man har gjort det rigtigt, hvis man når til samme sluttal som anført i den Summariske Extract.

Det sidste, men ikke mindre vigtige tal er tallet for de optegnede familier. I nogle af sognets ejendomme, huse eller gårde ses af og til flere familier. Oftest skal det vel forstås således, at hver familiegruppe har ført egen selv-

Søgeformularen fra folketællingen 1860

stændig husholdning. Det kan være aftægtsfolk i en gård eller indsiddere hos husmanden i et hus.

I de fleste sogne er der ved familiens førstnævnte person i kolonnen for Familiernes Antal næsten altid anbragt et ettal. Når indskrivningen af sognets beboere var gennemført, var det en enkel sag at tælle disse ettaller og derved få antallet af familier i sognet.

Disse informationer er i Århus-området folketællinger omsat og indbygget i to kolonner af heltal. En kolonne viser husstandene i ejendommen markeret med et ettal ved første familie, et total ved anden familie osv. I en tilføjet kolonne skrives et familienummer som et slags løbenummer, og når den sidste familie er skrevet ind, skulle det tilhørende familienummer gerne være lig det tal, der er anført i statistikken som 'Antallet af Familier'.

Ved at lave en talkolonne med familienummeret opnår man at kunne gøre brug af familienummeret som en kontrol af, om husstandsinddelingen nu også er gennemført rigtigt.

Hvorfor ikke udnytte eksistensen af disse tre talsæt for hvert sogn som kontroltal på at indtastningsmaterialet strukturelt er i orden.

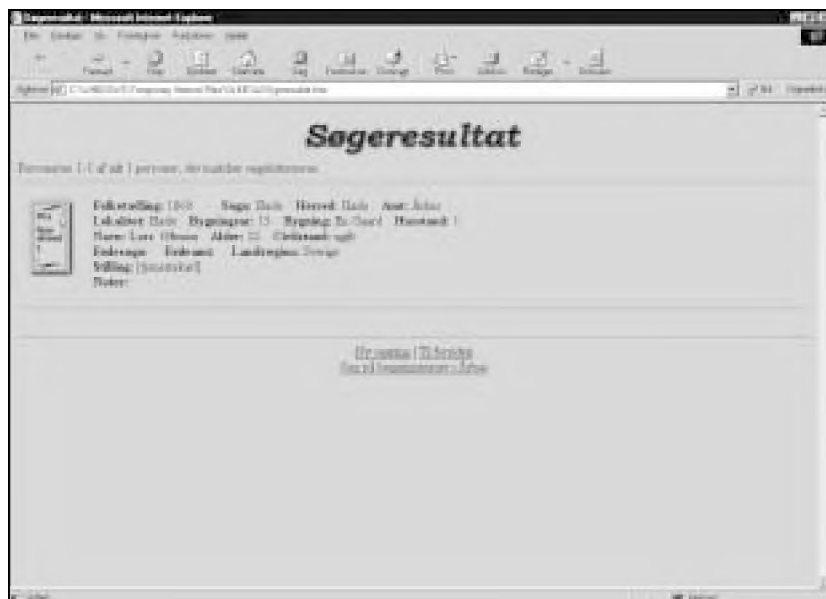
Husstandsudskrifter

Familienummereringen er samtidig bæreren af nøglen til 'Vis husstand' søgningen og er i stand til at afgrænse familien entydigt. Har man ved søg-

ning fundet sin forespurgte person, kan man som sædvanlig få at se, hvilke personer vedkommende eventuelt bor sammen med.

Hvis der er flere husstande i samme ejendom, vil man nu under svaret på 'Husstand' få oplyst, at der er andre husstande i bygningen, og man kan kalde en oversigt ved at klikke på ordet 'alle'. I tilfælde af at man har fundet frem til et par aftægtsfolk på en gård som husstand 2, vil det jo være tilfredsstillende, om man også kunne se, hvem der evt. giver dem aftægt.

Det er også under visning af husstand, at man får serveret den mest direkte afskrift af kildematerialet.

Resultat af søgning i folketælling

Bemærk at man kan afklikke et land/region som søgekriterium

Folketimidten 600.000 hits/år

Jeg bliver af og til spurgt, hvorfor nu alle disse besværligheder med at udvikle og forny præsentationsmulighederne for folketællingerne? Vi kunne jo blot indtaste i WinKIP og følge indtastningsreglerne der og så lade det være godt.

Nu er det sådan, at når vore data er blevet klargjort, så bliver de overført til DDA i Odense og siden bliver søgbare derfra. Man skulle så tro, at brugere efterhånden forlod adressen: www.folketimidten.dk, når alt efterhånden bliver samlet i Odense.

I forgangne år havde adressen 100.000 flere hits end året forud og nåede derved op på 600.000 hits. Det er da en 'kurs'-stigning, der fortæller os, at der må være noget at komme efter. Så længe Århus Kommunes Biblioteker giver os økonomiske ressourcer dertil, er det vores intention forsat at bidrage til en udvikling i datapræsentationen af Århus-områdets kildematerialer.

Der er for os at se ikke kun én måde at udarbejde tingene på, men vigtigst må være at yde kildematerialerne størst mulig genkendelighed og troværdighed samtidig med, at man får flest mulige analysemuligheder. En svær balancegang, men udfordrende.

Velmødt og god fornøjelse på www.folketimidten.dk

Artiklen i sidste nummer af Slægt & Data sluttede på et meget spændende sted: Man har klikket på <Søg> knappen og venter nu i spænding. Alle, der har forsøgt sig på nettet, kender den situation, der nu kan opstå: Glæde og tilfredshed eller følelsen af total uoverskuelighed, naturligvis i kombination med alle tænkelige mellemstadier.

Det er uhyre vigtigt netop på dette punkt at gøre sig forskellen til den traditionelle søgesituation helt klart, jfr. behandlingen i den første artikel, Slægt & Data 2001:4 s. 8-9. Søgningen i de traditionelle arkivalier er alt andet lige enkel og overskuelig. Søgningen via Internettet er oftest kompleks og ikke sjældent uoverskuelig.

I et forsøg på at bevare overblikket har jeg valgt at dele behandlingen af den næste fase op i to dele. Lad det være sagt med det samme. Virkelighedens verden er ikke altid helt så forenklet.

1. Arbejdet med det samlede søgeresultat.
2. Arbejdet med de udvalgte søgeresultater.

Arbejdet med det samlede søgeresultat

Uanset hvor godt man tilrettelægger sine søgninger, har man ofte behov for at bearbejde det søgeresultat, søgemaskinen har returneret.

Selvfølger har vi fået det resultat, vi har bedt om. Vanskelighederne opstår, fordi søgemaskinerne ikke altid ræsonnerer på samme måde, som vi gør. Det bliver vores opgave at rette søgningen til. Der er rigtig mange forskellige muligheder, og man sander hurtigt det gamle ord om, at "øvelse gør mester". Men uanset hvor lidt eller hvor meget erfaring man har, tror jeg, det er vigtigt, at man også i denne fase giver sig rigtig god tid. Ikke bare får man et bedre resultat, når man gør sig mere umage. Men det handler på en vis måde (for mange af os i hvert

fald) også om en mental omstillingsproces. Internettets kadence ligger tempomæssigt i området mellem allegro vivace og prestissimo, og vi skal for alt i verden væk fra, at det er sådan, vi udnytter Internettet til slægtsforskning.

Hvis vi forestiller os, at folketællingen 1850 har berettet, at personen er 10 år gammel, ville ingen slægtsforsker med respekt for sig selv gå på landsarkivet og nøjes med at foretage ét eneste opslag i kirkebogen for 1840.

Internettet er kommet for at blive. Så lad os gøre alt, hvad vi orker for at gøre det til en relevant og sagligt funderet del af vores søgemuligheder.

En væsentlig del af arbejdet med søgeresultatet udgøres naturligvis af udnyttelsen af de forskellige søgeoperatorer. Men jeg vil her stille skarpt på nogle af de mange muligheder, der kan udnyttes ved en egentlig nærmere analyse af søgeresultatet. Følgende eksempler skal selvfølgelig kun opfattes som udvalg. Jeg har forsøgt at komme hele paletten rundt ved også at inddrage "de gode resultater".

Det helt rigtige søgeresultat

Efter min mening er Internettet, som det ser ud "lige nu", aller stærkest, når det handler om at søge konkret information om forskellige forhold.

Jeg har eksempelvis søgt oplysning om åbningstiden på landsarkivet i Odense i sommerperioden. Søgmaskinen returnerer bl.a. www.sa.dk altså hjemmesiden for Statens Arkiver. Her er sagen ligetil.

Lige så enkelt er det, når jeg eksempelvis er på jagt efter *Lene Marie Svendsen*, om hvem jeg ved, at hun var fra Græsted sogn i Frederiksborg amt. Hun levede i anden halvdel af 1800-tallet. Der opsættes følgende søgning i Google:

<"lene marie svendsen" græsted>

Google returnerer følgende:

copul1865

... år, i Helsingør. Pigen **Lene Marie Svendsen** af Paarup, græsted sogn, 29 år, i Helsingør. 5. Maj, I Kir-

ken. købmand Rossini ...
home6.inet.tele.dk/flemclar/copul1865.html - 36k - Cached - Lig-nende sider

Det overskuelige søgeresultat

Eksemplet med Lene Marie Svendsen er der nok en del, der vil nikke genkende til, men jeg er sikker på, at der nikkedes meget kraftigere, når jeg i det næste eksempel tager fat i en søgning, hvor man får mere end ét søgeresultat.

Jeg kalder afsnittet "Det overskuelige søgeresultat". Der er naturligvis mange opfattelser af, hvad der er overskueligt. I mit univers er det, at der max. returneres 30-40 søgeresultater.

Udgangspunktet i mit eksempel er en slægtsforsker, der arbejder med Hans Rasmussen, at dømme efter det ældste barn gift omkring 1760. Hans skulle være fra Svindinge sogn, Svendborg amt.

Der opsættes en søgning i Google således:

<"hans rasmussen" svindinge">

Der returneres i alt 39 svar. Det er en del, men trods alt til at overskue

Allerede i det fjerde søgeresultat er der tilsyneladende bid. I hvert fald anføres en Hans Rasmussen fra Svindinge sogn, gift 1762. Opslag på den pågældende hjemmeside bekræfter, at vi er på rette spor. Helt på samme måde som ved en normal arkivundersøgelse skal man naturligvis gennemgå resten af søgeresultatet. Vi har jo lært, at man altid skal kigge folketællingen for hele sognet igennem, selv om man tilsyneladende har fundet det rigtige i starten af tællingen.

Det er min opfattelse, at så længe man arbejder inden for disse ca. 30-40 resultater, skal man ikke anstille en masse raffinerede søgninger for at udelukke noget. Der er kun én ting at gøre: Gå i gang fra en ende af.

Det uoverskuelige søgeresultat

Jeg tror, at jeg uden at overdrive tør påstå, at det følgende er én af de mest typiske situationer for brugere af Internettet: Man har søgt efter et eller

andet og sidder tilbage med noget, der minder ganske meget om kaos. Der er ganske enkelt så mange søgeresultater, at det slet ikke er til at overskue noget som helst.

Det er nok allerførst vigtigt at huske på, at en stor mængde svar på en søgning ikke er ensbetydende med, at det har været en dårlig søgning. Eksemplet går denne gang på noget så håbløst som Jens Jensen med tilknytning til Dronninglund sogn, et rigtig stort og befolkningsrigt sogn!

Den helt brede søgning på "jens jensen" giver ikke mindre end 11.200 resultater. Indsnævringen med en

påkobling af dronninglund giver 228 resultater. En forbedring, bevares. Men stadigvæk et meget omfattende materiale at gennemgå.

Allerførst skal man kigge søgeresultatet rigtig godt igennem for at finde frem til, om der i resultatet rummes det, man kunne kalde for "utilstede søgeresultater". For at illustrere dette, kunne vi gribe til personen Lars Olsen, om hvem vi ved, at han kommer fra København. Følgende søgning opsættes i Google (indstillet til at søge sider på dansk): <"lars olsen" københavn > Søgeresultat: 524 hits.

Erik Kann

Johan Jepsens Vej 1
2830 Virum
Tlf. 45 85 18 02
dek@mobilixnet.dk

Der er tydeligvis en masse støj her. Af de ti første søgeresultater handler nr. 1-6 og 9-10 om fodboldspilleren Lars Olsen fra Brøndby. Følgelig opsættes en ny søgning således:

<"lars olsen" københavn – brøndby>

Jeg skulle hilse og sige, at det hjalp betragteligt på sagen!

I arbejdet med en yderligere indsnævring kan man med stor fordel drage nytte af de erfaringer, man har fra den "almindelige slægtsforskning". En mulighed er at supplere søgningen med endnu et kendt navn, hvis et sådant kendes. Det kunne være navnet på en hustru, på en af forældrene etc.

Det siger sig selv, at træfsikkerheden mindskes i takt med disse stadiet indsnævring af søgestrategien. Forholdet må i grunden siges at være en smule paradoksalt. Vi er som slægtsforskere nærmest flasket op med den urokkelige overbevisning, at jo mere vi ved, jo bedre. Sådan er det selvfølgelig også, når vi arbejder med Internettet, bare vi ikke bruger al vores viden på én gang!

Fra den almindelige slægtsforskning kendes også fordelene ved at have oplysning om et erhverv. Er personen man leder efter eksempelvis smed, kan det meget vel hjælpe på overblikket!

En anden vej er at forsøge at tænke i typiske "slægtsforskningsagtige" udtryk. Det kunne være, at man kunne forsøge sig med "dronninglund sogn" i stedet for blot dronninglund. Ræsonnementet er, at ordet sogn typisk er et ord, slægtsforskere ville bruge i om-talen af deres aner. Anvendes udtryks-

Første del af søgeresultatet i Google på søgningen "jens jensen" svindinge

Resultatet af søgning i Google efter "lars olsen" københavn.

søgningen ”dronninglund sogn” sammen med den allerede opsatte søgestrategi, kommer man faktisk ned på et søgeresultat på kun 51 hits. Og igen. Dette fald i antallet af hits er ikke i sig selv udtryk for en forbedring.

Yderligere en mulighed åbner sig, hvis man begynder at tænke i ”type” af information. Jeg tænker på, at man eksempelvis kunne indlægge ordet kilde, måske kildeindtatsning, ”indtastet kilde” eller noget helt tredje. På denne måde forsøger man altså at få søgemaskinen til at gå efter en bestemt del af informationerne på nettet.

Jeg har selv flere gange haft held med at indlægge f.eks. udtrykket ”min slægt”, ”min familie” eller ”familien xx’s hjemmeside” i min søgning. Disse udtryk ses ofte anvendt af familier, der på deres private hjemmesider fortæller omverdenen, at de arbejder med slægtsforskning, og jeg fanger derfor ad denne vej ofte oplysninger af lidt nyere dato.

Risikomomenter

Naturligvis er der mange usikre hjørner rundt omkring. Det kan vel ikke være anderledes, når man vil forsøge at få to så forskellige verdener som slægtsforskningen og CyberSpace til at gå i takt. Jeg kan ikke her komme rundt i alle afkroge. Lad mig blot tage fat i nogle af de større klumper.

Risikoen ved afgrænsningerne i søgningerne er åbenlys. Er det eksempelvis Hanne Olsen fra Havrebjerg, der er på dagsordenen, vil en søgning opsat med begge søgetermer holde mig på afstand af Hanne Olsen fra København. Vanskeligheden består naturligvis i, at jeg kun kender til Hannes tilknytning til Havrebjerg, men at hun meget vel kan have slået sine folder i København. Det ved jeg bare ikke endnu, og så længe søgningen er afgrænset til Havrebjerg, får jeg det heller ikke at vide i CyberSpace.

Når man opsætter sin søgning, er det altid vigtigt, at man forsøger at identificere den risiko, der er forbundet med søgningen. I eksemplet Hanne Olsen ligger risikoen i Havrebjerg og måske lidt i Olsen, der kunne tænkes at forekomme som Olsdatter.

Risikoen ved Havrebjerg er dobbelt. Dels kan den hindre os i at fange et relevant søgeresultat, dels tvinger det søgeresultater frem, som vi slet ikke har brug for. Lad mig eksemplificere dette sidste med et par andre navne. Denne gang gælder det noget så originalt som Hans Hansen.

Med vilje har jeg valgt en forholdsvis overskuelig lokalitet, nemlig øen Endelave ud for Horsens fjord. En søgning i Google opsat som ”hans hansen” endelave returnerer 9 resultater. Det tredje resultat er fra ”Stikord til Gylling sogns kirkebog”. Resultatet er returneret, fordi det rummer noget om ”Hans Hansen af Østergaard” og om en trolovelse mellem Peder Pedersen Toenboe og Anne Rasmusdatter ”fra Endelave”. Det var vist ikke noget for os!

Lige så lidt kan vi have interesse af det søgeresultat, der fortæller om ”Hans Hansen i Dræbye” og siden om en Jens Jensen ”af Endelave”, der tilsyneladende er blevet viet til Rasmine Birgitte....

Jeg har flere gange forsøgt at indarbejde søgetermer som ”fra xx”, ”af xx” og lignende. Nogle gange har jeg været heldig, andre gange har jeg ikke kunne bruge det til noget som helst.

Under alle omstændigheder må det gælde om, at man altid sørger for at tænke søgestrategien igennem så godt som muligt, at man omhyggeligt vurderer, om man nu har fået det søgeresultat, man egentlig havde forestillet sig og endelig, at man er særdeles akkurat ved læsningen af de enkelte resultater.

Lad mig runde risikomomenterne af med følgende eksempel:

Vores travle slægtsforsker er denne gang i færd med at studere Lars Hansen med rod i kartoffeltyskernes land i Randbøl sogn. Tiden er sidste halvdel af 1700-tallet og første halvdel af 1800-tallet. Endnu engang blokeres familiens telefoner, og Google køres i stilling med anmodning om at afsøge CyberSpace for følgende: ”lars hansen” randbøl.

Søgeresultatet er forholdsvis overskueligt, og især følgende resultat falder i øjnene:

fich - anc07 - Generated by Ancestral Quest

... 104. **Lars Hansen** Huusmand, Fisker blev født, døbt 1760 på Omø. ... Han døde 22 apr 1842 i Frederikshåb, **Randbøl** Sogn og blev begravet 1 maj 1842 i **Randbøl** ... hjem.get2net.dk/CORFITSEN/anc07.htm - 20k - Cached - Lignende sider

Sagen synes klar, og der foretages opslag i hjemmesiden. På denne fremfindes følgende:

104. Lars Hansen Huusmand, Fisker blev født 1760 på Omø. Lars tjente som matros under Englands krigen i Corsør Roflotille. 1810 blev et skæbnesvangert Aar for Lars. Dette Aar blev Lars indlagt 2 gange, først paa Corsør Sygestue 11 Maj 1810, anden gang 10 August 1810, på Sygestuen i Calundborg Købstad, her dør Lars den 12 august 1810, og begravnes paa Sankt Olai Kirkegaard 14 August 1810. Lars blev viet til Inger Hansdatter 1789 i Korsør Kirke. [Forældre]

Selv om man er meget omhyggelig, er det svært at få øje på noget som helst, der har med Randbøl at gøre.

Yderligere gennemgang af datamængden fører frem til følgende:

124. Anders Jensen. Husmand, Smed blev født 1764 i Ørum, Sindbjerg Sogn. Han døde 22 apr 1842 i Frederikshåb, Randbøl Sogn og blev begravet 1 maj 1842 i Randbøl Kirkegaard. Anders blev viet til Bodil Marie Mortensdatter.

Nu kom Randbøl med, men til gengæld er Lars Hansen helt ud af syne.

Forklaringen er enkel og ligetil

Vores slægtsforsker opsatte som bekendt en søgning, der bad søgemaskinen om at returnere svar der både skulle indeholde udtrykket ”lars hansen” og ordet randbøl.

Men søgemaskinen er sat i denne verden for at tænke som edb-program og ikke som slægtsforsker.

I vores verden er der intet som helst logik i at returnere det her anførte søgeresultat. Men for søgemaskinen er det logisk nok: Den tænker jo hverken i personer eller sogne, derimod i

datamængder placeret på forskellige IP-adresser. Og med den tankegang er det jo rigtigt nok: Netop de to søgekriterier opfyldes. At vi som praktiske brugere kan blive snydt, er en helt anden ting.

Denne erfaring fører i mine øjne ikke til at kassere "plussøgningen". Vi står stadig væk langt bedre ved at have anvendt denne søgning end, hvis vi slet ingen afgrænsning havde foretaget. Men som slægtsforsker skal man måske overveje at inddrage et anden søgeparameter, nemlig den såkaldte NEAR-søgning, jfr. artikel i *Slægt & Data* 2002:1 s. 18.

Jeg har brugt megen tid på nærstudier af Google-søgemaskinen. Og så vidt jeg kan se, rummer Google ikke denne mulighed. Altavista-søgemaskinen derimod gør, og et kontrolbesøg bekræftede min teori. Gennemførtes en plus-søgning i Altavista således:

<"lars hansen" +randbøl > returneredes en masse "forkerte" svar ligesom i Google. Opsatte jeg derimod en søgning således: <"lars hansen" near randbøl>, returneredes kun svar, hvor der var en relevant sammenhæng mellem „lars hansen“ og randbøl.

Arbejdet med de udvalgte søgeresultater

Når alt, hvad man formår, er skilt fra, skal man i gang med at "udnytte" de tilbageværende søgeresultater i ens egen slægtsforskning. Det er vigtigt, at man udviser en vis disciplin i denne sammenhæng. Det bedste er, at man "beslutter", at søgningen nu er forbi, og at det nu drejer sig om at arbejde med den fundne information.

Igen er det vigtigt at gøre sig helt klart, at der er stor forskel fra "normalt" slægtsforskningsarbejde og arbejde på Internettet, jfr. *Slægt & Data* 2001:4 s. 8-9. Det helt centrale er, at vi på nettet dels ofte skal arbejde med flere "udgaver" af den samme information, dels kan have vanskeligt ved at skelne mellem originalkilde og et senere udarbejdet hjælpemiddel.

Det helt banale eksempel

Lad mig starte med det helt banale eksempel: Vi har været på jagt efter oplysninger om Lars Hansen, der levede i Slagelse omkring 1870. Vi får 5 resultater, hvoraf de tre umiddelbart kan skilles fra. Tilbage er følgende to resultater:

1. En komplet indtastning af folketællingen 1870 for Slagelse købstad. Lars optræder i Smedegade nr. 38 bl.a. med en oplysning om, at han er født i Slagelse.

2. Familien Sørensens private hjemmeside, hvor man bl.a. præsenteres for en anetavle i 11 generationer. Naturligvis er det intetanende 4 måneder gamle barnebarn gjort til proband og det med billede og det hele. Etikken taler vi ikke om! I anetavlen optræder selvfølgelig Lars Hansen fra Slagelse med forældre osv., osv. Kildehenvisninger er der ingen af, så vi har selv til gode at undersøge, om Lars er født i Skt. Mikkels eller Skt. Peders kirke.

Begge kilder fortæller os det samme, nemlig at Lars Hansen er født i Slagelse. Der er imidlertid stor forskel på "værdien" af de to kilder.

Folketællingen er den "originale" kilde, mens oplysningerne hos familien Sørensen nødvendigvis må være en afskrift fra en anden kilde.

Med eksemplet nærmer vi os det, man kunne kalde den klassiske historiske kildekritik. Det er den videnskab, faghistorikerne læner sig op ad, når de skal forsøge at få rede på, hvorledes forskellige historiske begivenheder egentlig er foregået.

Den klassiske kildekritik fik sit endegyldige gennembrud i Danmark med Kr. Erslev (historiker, professor ved Københavns Universitet, 1852-1930). Erslevs grundsætninger er samlet i det stadig anvendte værk "Historisk Teknik" fra 1911.

Kildekritikken ser bl.a. på, om der er tale om en primær eller en sekundær kilde.

"Sekundær er en Beretning, naar den henter sin Viden fra Beretninger, som vi endnu har, eller med andre Ord, naar Forfatteren ikke har haft større Viden end vi ogsaa kan skaffe

os;" [Erslev: *Historisk Teknik* s. 46]

Erslevs vurdering er følgelig helt klar: Sekundære kilder har slet ingen vidneværdi, og man skal se bort fra dem! Skal vi følge Erslev helt bogstaveligt, skal vi med andre ord slet ikke beskæftige os mere med denne del af familien Sørensens hjemmeside.

Nu kunne det jo godt være, at vi alligevel noterede os navnene på Lars Hansens forældre. Risikoen er til at få øje på, hvis vi lader vores opnoterede viden om forældre styre vores efterfølgende opslag i kirkebogen på Landsarkivet. Derved kunne vi komme til at vælge den første, der passede ind i sammenhængen - og så er grunden lagt til de helt store misforståelser.

Inden jeg slipper Lars Hansen helt, er det nok vigtigt at understrege, at en kilde ikke er enten primær eller sekundær. Man kunne meget vel tænke sig, at anetavlen hos familien Sørensen rummede primære oplysninger eksempelvis oplysninger fra barnebarnets dåb.

Siden Kr. Erslevs værk er der kommet mange andre fremstillinger af den historiske kildekritik. Jeg vil nøjes med at nævne én enkelt, nemlig Suno Scharling: *Min slægt* (1989). Det er en regulær grundbog i slægtsforskning, men den rummer en ganske fylldig gennemgang af kildekritiske grundprincipper.

Et mere kompliceret eksempel

Jeg indrømmer gerne, at det første eksempel var meget banalt. Men forhåbentligt kan det belyse det centrale problemfelt.

Næste eksempel falder givetvis langt mere i tråd med virkelighedens verden. Jeg forestiller mig, at vi sidder tilbage med to "private hjemmesider", der begge behandler den samme person. Den ene betegner personen som husmand, mens den anden konsekvent anfører gårdmand som stillingsbetegnelse.

Det må gælde om, at man griber tingene nøjternt og frem for alt analytisk an i en bestræbelse på at finde en forklaring på forskellen i de to kilders information. Og i alle sammen-

hænge må det gælde, at de originale kilder altid får det sidste ord.

Følgende eksempel skal vise, hvor kompleks en søgesituation kan være: Søgningen er opsat således <"mette nielsdatter" boeslunde>, og der returneres i alt 16 svar. Udelukkelse mm. efterlader følgende to søgeresultater:

A:

KAJ AHLBURGS HJEMMESIDE

... SORØ AMT: Skælskør: Anders Andersens Damkjær f. 28.dec.1797, Skælskør, g. 22.jul.1825, i Skælskør, Mette Nielsdatter, f. 07.maj.1802, Neble i Boeslunde. ... home5.inet.tele.dk/kahlburg/kajhfh.htm - 24k - Cached - Lignende sider

B:

LOCATIONS

... Kristensen Blücher, Mecklenburg Andet 794 Anna Maria Brochmüller Døbt 795 Heinrich Leonhart Hartwig Labuhn Boeslunde Døbt 30.maj.1802 319 Mette Nielsdatter ...
www.geocities.com/Heartland/Acres/6705/location.htm - 101k - Cached -

A er på dansk, B på engelsk. Der er tale om tilsyneladende lidt forskellige personkredse, men det afgørende er, at der tilsyneladende er tale om den samme hovedperson, Mette Nielsdatter. Den ene kilde anfører en fødselsdag 7. maj, medens den anden taler om en dåb 30. maj. Her er vist noget at komme efter.

Lad os starte med B. Henvisningen følges, og vi lander på følgende link: www.geocities.com/Heartland/Acres/6705/location.htm

Det viser sig, at der er tale om en ren tekstside. Starten ser således ud:

LOCATIONS IN MY DATABASE CONNECTED WITH EVENTS

EVENT DATE NUMBER NAME

Aalborg

Andet	1630-1652	2220	Peter Røring
Andet	1630	2221	Anne Didriksdatter Grubbe
Født	1630	2222	Evert Pedersen Røring

Abildgårdsmark i Jerslev

Født	30.mar.1903	561	Helga Bertelsen
------	-------------	-----	-----------------

Browserens søgemulighed via <Ctrl B> udnyttes til hurtigt at finde frem til Mette Nielsdatter. Hun optræder i en blandet opremsning af personer fra Boeslunde sogn, som denne forsker arbejder med.

Om Mette Nielsdatter er alene anført navn og dåbsdato 30. maj 1802.

Det viser sig, at der er tale om Kaj Ahlburgs hjemmeside, vel at mærke den engelske udgave.

Det er nu tiden til at gå ombord i søgeresultat A, der ikke overraskende fører os til Kaj Ahlburgs danske udgave af hans hjemmeside. Kaj Ahlburg lister bl.a. "de områder i slægtsforskning, som jeg for tiden arbejder med".

En søgning efter Mette her fører os frem til en amtsvis ordnet liste over arbejdsområder. Under Sorø amt er bl.a. opført Mette Nielsdatter født 7/5 1802.

Konklusion: Vi har at gøre med to informationer, der måske vedrører én og samme person. De to vidnesbyrd er i hvert fald ikke i modstrid med hinanden, men de to hjemmesider tillader os på den anden side ikke at komme videre. Arkivet venter.

Jeg vil gerne understrege, at eksemplet ikke er udtryk for nogen som helst form for kritik af netop disse hjemmesider. Det er helt tilfældige valg, for at illustrere mine synspunkter.

Kildekritikken set samlet

I de foregående eksempler har jeg forsøgt at stille skarpt på tre helt fundamentale ting:

1. Der er forskel på informationers kildeværdi
2. Ved hver eneste søgeproces skal man være omhyggelig med analyser, kritik og vurderinger
3. Det er altid de originale kilder, der har det sidste ord

Det vil ikke være muligt at opstille en komplet liste med graduering af alle kilder på Internettet - og formodentlig heller ikke særlig interessant.

I stedet vil jeg forsøge at opstille et groft men forhåbentlig anvendeligt målekriterium, i hvert fald når det drejer sig om søgning efter "personoplysninger".

Allerførst må man vurdere omfanget af gengivelsen.

Det optimale må være en 100% nøjagtig gengivelse af den originale kilde i form af en scanning. I så tilfælde vil den elektroniske kildeudgave kunne erstatte den originale kilde helt og holdent, og principielt skulle man kunne kassere den originale kilde!!!!

Fra dette informationens Atlantis går mange veje, hver med deres begrænsning i forhold til det 100%lige.

Lad os tage et par eksempler:

Den originale kirkebog strækker sig fra 1814-1831.

a. Den indtastede udgave er fuldstændig, det vil sige al den information, der forekommer i den originale kirkebog er gengivet men kun for perioden 1814-1825.

b. Den indtastede udgave omfatter hele perioden 1814-1831, men er ikke fuldstændig. Typisk kunne fadderne være udeladt.

Sammen med omfanget af gengivelsen er det vigtigt at vurdere "karakteren" af gengivelsen. Lad igen eksemplerne tale:

Det optimale må være en 100%lig nøjagtig gengivelse af den originale kilde, hvilket vil sige, at bl.a. de originale stavemåder er fuldt til punkt og prikke.

a. Gengivelsen rummer en række "harmoniseringer", eksempelvis er alle Kristensdatter og Christensdatter samlet under Christensdatter.

b. Gengivelsen rummer en række "fortolkninger", således at udgiveren indskrifter sine egne opfattelser i kilde teksten. Man kan eksempelvis forestille sig, at udgiveren i den originale kilde møder personen Mads Smed. Nu kender vores udgiver sognets indbyggere ud og ind takket være mange års beskæftigelse med sognet. Så Mads Smed er identisk med Mads Larsen. Givet vis i den allerbedste mening skrives derfor Mads Larsen. Sker dette uden at "rettelsen" entydigt fremgår af teksten, må det siges at være en katastrofe. Kan man se, hvad der er rettet, er det bøvllet men dog acceptabelt.

Spørgsmålet om ”fuldstændigheden” er utrolig vigtigt. Man behøver blot at sammenligne med den ”traditionelle” slægtsforskning. Her er tingene (ideelt set i hvert fald) karakteriseret ved at være hel enkle: Finder vi ikke noget i den kirkebog, vi gennemgår, kan vi med sikkerhed sige, at vi må gå videre med et andet sogn. Ved en søgning på Internettet kan vi kun drage en sådan konklusion, hvis vi har sikkerhed for, at vi arbejder med en fuldstændig gengivelse af den originale kilde (ikke nødvendigvis indscannet).

Lad mig afslutningsvis bringe et par enkelte eksempler. Og igen: Lad mig understrege: Der er ingen speciel hensigt med at bringe netop disse eksempler, ej heller er det udtryk for hverken kritik eller ros.

På <http://home5.inet.tele.dk/korvei/> bydes man velkommen til Niels Sørensen og Britta Helsebys hjemmeside. Bl.a. kan følgende læses: ”Vi påtager os naturligvis ikke noget ansvar for evt. tidsspilde på grund af fejl, og er taknemmelig for en Email om fejl du måtte finde. Der vil uvægerligt forekomme læsefejl, skrivefejl. Der er medtaget afdøde, efterlevende, børn, lavværge, formyndere og evt. familierelationer, men ikke udtømmende”

Allerførst. Forbeholdene for fejl ser man næsten alle steder. Men jeg spekulerer tit på, hvad der sker, hvis man sender en rettelse. Bliver der så automatisk rettet eller? Og hvad nu hvis jeg sender en korrektion i dag, hvorefter tingene bliver rettet. En uge efter sender en anden slægtsforsker en modstridende rettelse. Bliver der så rettet igen, fører hjemmesideindehaveren logbog over rettelserne, eller kan han eller hun bare huske alt?

Dernæst: Den allersidste passus ”ikke udtømmende” fortæller, at vi ikke har at gøre med en komplet kilde. Men det giver også et indtryk af, at udvalget er foretaget lidt tilfældigt, og jeg ville personligt straks se fuldstændig bort fra denne hjemmeside: Hvis jeg ikke finder noget, er det ikke ensbetydende med, at den originale kilde

Fra Niels Sørensen og Britta Helsebys hjemmeside

ikke rummer oplysninger af relevans for mig. Ergo: Jeg må ombord i den selv.

Omvendt: Hvis jeg finder noget, kan jeg ikke være sikker på, at det er den samlede information, jeg får serveret. Og jeg kan ikke være sikker på, at der ikke i den samme originale kilde er andet af relevans for mig. Ergo: Jeg må ombord i den selv. Personligt vil jeg hellere droppe alle ”hvisserne” og læse i den ægte vare!

På <http://home0.inet.tele.dk/breil/gjern.htm> kommer vi i forbindelse med en gengivelse af Gjern herreds godsers skifteuddrag. Vi er blandt én af den myreflittige Erik Brejls mange indtastninger. Allerede fra starten er der sagt, hvad der skal siges: Skifteuddrag. Og de gode takter følges op i en lang, fyldig tekstforklaring.

Her er redegjort for det hele, og selv om udgiveren har ”fortolket” ved at finde oplysninger i kirkebøger og folketællinger, er disse fund tydeligt markeret i firkantede parenteser. Jo her er alt, som det skal være

På www.geocities.com/Heartland/Meadows/1025/slaegt/slaegt.htm finder vi ”Anetavle for Otto Jensen, f. 25.9.1954. I den ellers ganske fyldige indledning kan man bl.a. læse følgende passus: ”Da min forskning for en stor dels vedkommende baserer sig på sekundære kilder, har jeg natur-

ligvis forudsat, at disse kilder er valide, men oplysninger er ikke alle verificerede i arkiverne”.

Uden at gå i detaljer vil jeg sige: Det er ikke, som det skal være!

Arbejdet er ved at være slut

Vi skal nu forestille os, at vi har fundet nogle oplysninger. Disse er ført ind i vores optegnelser, og nu skal der laves en kildehenvisning. Umiddelbart meget enkelt: Den relevante adresse på Internettet (også kaldet URL'en) skrives ned, suppleret med datoen for ”hjemtagningen” af oplysningen. Men jeg kan skimte hele to problemer:

For det første er kildematerialet på Internettet i modsætning til arkiverne en særdeles foranderlig størrelse: Databaser bliver større og større, nogle slås sammen med andre, og søgeredskaberne bliver mere og mere raffinerede. Ganske kort tid efter en negativ søgning, kan man ved en fornyet søgning være heldig alligevel at finde et eller andet nytting.

For det andet har hjemmesider det med at flytte! At forestille sig at gennemgå alle adresser i ens notater hver tredje måned må vist betegnes som meget lidt realistisk! Jeg har tit tænkt på, om der findes et eller andet program, der automatisk kan hjælpe med at styre adresseforandringer. Jeg hører meget gerne om det. I håbet om at

gøre det rigtig tillokkende at ”melde sig” tilbydes oven i købet fri spaltepads i bladet til en kortere eller længere beskrivelse! Hvem kan forlange mere?

Det gælder om at forsøge at fastholde kildens udseende og omfang på fundtidspunktet så godt som muligt. Såvel søgeresultater som hjemmesider kan ”bevares” via browserens menu-punkt <Filer>, <Gem som>. Menu-punktet giver mulighed for at gemme i forskellige udgaver. Jeg vil lade det være op til den enkelte at fortsætte med eventuelle detailstudier.

Afrunding

Det har været en lang vandring. Det har været en balance mellem på den ene side at komme i berøring med så mange problemfelter som muligt og på den anden side ikke at gøre det hele så komplekst, at ingen havde lyst til at afprøve nogle af mine overvejelser.

Og det er vigtigt for mig at understrege, at det kun må betragtes som overvejelser. Der er allerede ting fra de første artikler (i de to sidste numre af Slægt & Data) jeg i skrivende stund tænker lidt anderledes. Og sådan skal det selvfølgelig også være, turen rundt i forskningsspiralen skal ingen ende have.

Jeg håber, at mine overvejelser har været til inspiration, glæde og ikke mindst nytte for rigtig mange slægtsforskere. Det var i hvert fald ideen med det hele.

Hovedparten af eksemplerne i de tre artikler har handlet om deciderede ”personsøgninger”. Jeg er ikke blind for, at der findes en helt anden type af søgninger på nettet. Her er situationen en helt anden: En slægtsforsker har fundet ud af, at en af slægtsgrenene stammer fra Norge, USA eller et helt tredje land. Hvordan griber man denne situation an, hvordan opbygger man (systematisk) en samling relevante links? Måske kunne det udtrykkes således: Hvordan bærer man sig ad med at skabe sig et bare nogenlunde dækkende billede af de mange muligheder? Det skal en senere artikel handle om.

Erik Kann

INTERNETHJØRNET

Når vi i forbindelse med nettet taler om registre eller afskrifter af slægtshistoriske kilder, så er det vel i høj grad folketællingerne, som vi fokuserer på. Imidlertid er en anden af vore gode slægtshistoriske kilder - nemlig skifter efter afdøde - efterhånden kommet godt med i registerform. Store dele af Jylland og et hjørne af Fyn er nu repræsenteret.

Kort om skiftearkivalier

I løbet af 1500-tallet dukker det offentlige skiftevesen op, men det kommer egentlig først i system med Danske Lov i 1683.

En arvedeling kunne ske privat (og uden nogen nedskrivning), når alle arvinger var repræsenteret og myndige. Var dette ikke opfyldt (f.eks. hvis der var umyndige børn) skulle den aktuelle skiftemyndighed inddrages og ved nedskrivningen skulle anføres, hvem arvingerne var, dødsboets indhold skulle registreres og endelig skulle det vurderes.

Skiftemyndigheden lå kort fortalt hos den instans, som den afdøde havde været underlagt. De mest hyppige:

- 1) Fæstebønder -> Godsets skifteprotokol eller andre jordejeres skifteprotokol
- 2) Gejstlige og skoleholdere -> Provstens skifteprotokol
- 3) Selvejere -> Amtmandens skifteprotokol
- 4) Borgere i byen -> byfogdens/magistratens skifteprotokol
- 5) Derudover var der en række mere specielle skifteinstanser for f.eks. militærfolk, kongehuset, universitetet i København.

Rundt regnet 80% af befolkningen var fæstebønder indtil jordudskiftningen i årene omkring år 1800, så en stor del af skifterne, skal

derfor søges i godsskifteprotokollerne.

Altså, når man søger efter et eventuelt bevaret skifte, så bør man kende den aktuelle persons dødsdato, samt hvor den afdøde boede og hvilken stand vedkommende tilhørte i datiden.

Godsskifteprotokoller på nettet

Hjørring Amt:

Asgar Bruun har udarbejdet register til skifteprotokoller fra 41 godser i amtet. Det svarer til ca. 7.500 skifter fra perioden 1713-1850.

De medtagne oplysninger er: Personnavn, sted, dato, kildehenvisning og evt. ægtefælle. Søgefunktion tilknyttet.

Registrene er suppleret med et billede af hvert gods samt en liste over ejere af godset.

<http://sql.krabsen.dk/godsskifter/index.html>

Hjørring Amt:

Rigmor Nørgaard har via lokalarkivet i Løkken tilgængeliggjort registre til

11 godsskifteprotokoller. Omhandler godser i den vestlige del af amtet.

De medtagne oplysninger er: Dato, personnavn, sted, eventuel ægtefælle og opremsning af arvinger.

Registrene ligger som tekstfiler.
<http://medlem.spray.se/birgerha/loekken.htm>

Thisted, Ålborg, Viborg og Randers Amter:

Registeret er lavet af frivillige ved Family History Library i Salt Lake City i USA over en periode på mere end 20 år. Siden er på engelsk, og der bruges ikke æ, ø og å. Mere end 200 skifteprotokoller har været gennemgået - ikke kun godsskifteprotokoller. Vær opmærksom på, at registrene kan indeholde fejl som følge af bl.a. sprogvanskeligheder og manglende kendskab til danske stednavne.

De medtagne oplysninger er: Personnavn, dato, sted, kildehenvisning, evt. kommentar (alder) og evt. ægtefælle. Søgefunktion tilknyttet:
<http://ddd.dda.dk/danprob/DProb/Search.asp>

Viborg, Århus og Randers Amter:

Niels Sørensen og Britta Helseby har lavet uddrag af 15 godser (Randers (10), Århus (3), Viborg (1) og Skanderborg (1)). Det omfatter i alt ca. 5.000 uddrag.

De medtagne oplysninger er: Kildehenvisning, dato, sted, personnavn, evt. ægtefælle, og opremsning af arvinger.

Uddragene ligger som tekstfiler for hvert gods.
<http://home5.inet.tele.dk/korvei>

Randers Amt:

Hanne V. Henriksen har tilgængeliggjort registre til 14 godsskifteprotokoller (Mols Herred (8), Djurs Sønder Herred (3), Djurs Nørred Herred (2) og Sønderhald Herred (1)).

Indeholder skifteuddrag med oplysningerne: Personnavn, sted, dato, kildehenvisning, eventuel ægtefælle, myndere og opremsning af arvinger.

Uddragene ligger som tekstfiler, og dertil er lavet en alfabetisk liste på fornavn over de afdøde.

www.milloup.dk/hvh/download/download.htm#skifteprotokoller

Skanderborg, Århus, Viborg, Ringkøbing og Vejle Amter:

Erik Brejl har via nettet tilgængeliggjort en stor del af sine skifteuddrag.

Her er uddrag til 36 godsskifteprotokoller (Skanderborg (9), Århus (9), Viborg (9), Ringkøbing (6) og Vejle (3)). Det omfatter i alt ca. 7.000 uddrag. Dertil kommer 2 herredsskifteprotokoller fra Skanderborg Amt med ca. 1.200 uddrag og 2 gejstlige skifteprotokoller fra Århus og Skanderborg amter med knap 100 uddrag.

Uddragene har oplysningerne: Personnavn, sted, dato, kildehenvisning, eventuel ægtefælle, myndere og opremsning af arvinger.

Uddragene ligger som tekstfiler, men der er også tilkoblet en søgefunktion.

<http://home0.inet.tele.dk/brejl>

Svendborg Amt:

Karin Jørgensen har lavet uddrag af 17 godsskifteprotokoller først og

Svend-Erik Christiansen

Hvedebjergvej 24
8220 Brabrand
Tlf. 86 252 252
sec@ofir.dk

fremmest fra Sallinge herred.

Uddragene har oplysningerne: Personnavn, sted, kildehenvisning, dato, eventuel ægtefælle, myndere og opremsning af arvinger.

Uddragene ligger som tekstfiler.
www.syd-fyn.dk/historie/kildemat/Skrifteprotokoller.htm

Maribo Amt:

Palle Kvist har tilgængeliggjort et register til godsskifteprotokoller fra de to vestlollandske godser Rudbjerggård og Fritzholt 1753-1799. Der er tale om ca. 225 skifter.

Registeret medtager følgende oplysninger: Efternavn, fornavn, kort tekst, sted, dødsår og kildehenvisning.

<http://home2.inet.tele.dk/pkv/genea/godsskif/index.html>

I ovenstående oversigt er kun medtaget de registre/afskrifter, hvortil der er fri adgang på nettet. Lokalkiver eller privatpersoner, som blot oplyser, at de har afskrifter er ikke medtaget.

Fejl i registrene er uundgåelige og brug dem som en mulig genvej. Er der „bid“, så må man have fat i originalen og læse hele skiftet i sin fulde længde.

Vær opmærksom på, at Statens Arkiver har en lang række trykte og håndskrevne registre til de forskellige typer af skifteprotokoller.

Referat af DIS' generalforsamling

LØRDAG 6. APRIL 2002

Generalforsamlingen blev afholdt på Kulturværket, Blegbanken 2 i Vejle

1. Valg af ordstyrer

Bestyrelsen foreslog Bent Pilgaard, Viborg som ordstyrer. Han blev valgt og konstaterede generalforsamlingen lovligt indvarslet og derfor beslutningsdygtig i henhold til vedtægterne.

2. Bestyrelsens beretning

Den skriftlige beretning var trykt i Slægt & Data nr. 1/2002, og denne blev af Erik Kann suppleret.

Han konstaterede, at DIS-Danmark er ved at blive en stor størrelse med ca. 3.000 medlemmer, og den ikke er nogen helt ensartet størrelse. Der er nye og drevne slægtsforskere blandt medlemmerne. Nogle uden PC, andre arbejder med scannere og lyde og lys. Hvem skal holde styr på de 3.000? Er det de 9+2 bestyrelsesmedlemmer og suppleanter eller omvendt?

På Sydfyn er dannet en lokalforening med egen plads på DIS-Danmarks hjemmeside. Vi ser gerne flere initiativer til dannelse af lokalforeninger – men der er stadig brug for en central ledelse.

Han fremhævede det fynske initiativ som et af de allervæsentligste i foreningens mangeårige historie.

Forventninger til medlemmerne: En masse frivilligt arbejde. Der er behov for at arrangere flere medlemsmøder – og vi hører gerne fra medlemmer, der vil være med til at arrangere møder rundt om i landet. Samarbejdet mellem Slægtshistorisk Forening Vestsjælland og DIS-Danmark har været positivt og er en idé, der kan bruges andre steder i landet.

Debatten

Otto Chr. Thygesen, København, havde kommentarer til beretningen og kommunikationen fra bestyrelsen til medlemmerne. Han foreslog, at der via foreningens hjemmeside - under

debatsiden - før et bestyrelsesmøde lægges dagsordenen for mødet, efterfulgt af referat fra bestyrelsesmødet. Han efterlyste begrundelser for, hvorfor beslutninger var taget.

Angående KIK synes han, at der har manglet orientering - hvad laver KIK? Han ønskede desuden en bedre udnyttelse af pladsen på DDAs 1801-CD. Der er plads til forskellige gratisprogrammer. Og så er søgeprogrammet dårligt.

Hvad må DIS-Danmark i forhold til KIK og DDA? Der ønskes en klar gennemgang af regler mm. for udgivelse af kommende CD'ere. Der var en debat om kvaliteten af DDAs CD'ere. Der er for mange systematiske fejl. Hvad med ophavsretten til det indtastede?

Jørgen Rasmussen, Svendborg, fortalte, at der er 53 medlemmer i Sydfyn. Han ønskede en regionsopdeling af DIS-Danmark.

Svend-Erik Christiansen, afgående næstformand: Kommunikationen om KIK har været forsømt. Han orienterede om forarbejdet med 1801-CD'en. Erik Kann: Vi vil i Slægt & Data forsøge at orientere om, hvad bestyrelsen p.t. arbejder med. Vi vil også i bestyrelsen drøfte mulighederne for yderligere information til medlemmerne via foreningens hjemmeside.

Beretningen blev efterfølgende godkendt.

3. Regnskabet for 2001

Kassereren, Werner Wittekind, gennemgik og kommenterede det omdelte regnskab.

På forespørgsel angående betaling af kontingent via elektronisk indbetaling og/eller betalingservice svarede Werner Wittekind, at betalingservice er dyrt, og at elektronisk indbetaling kræver specielle girokort med OCR-tekst. Dette kræver væsentlig ændring af procedure med det årlige girokort, og det kan ikke være på bagsiden af Slægt & Data mere, men skal sær-

udsendes. Regnskabet godkendt.

4. Behandling af indkomne forslag

Der var ikke indkommet forslag til behandling.

Der blev stillet et forslag om at lave vedtægtsændring, så datoen for at indsende forslag ændres. Datoen er p.t. 1. februar.

5. Fastlæggelse af budget 2003, herunder fastsættelse af kontingent for 2003

Kassereren meddelte, at budget 2003 er baseret på 3.500 medlemmer. Udvalgte punkter blev kommenteret.

Der blev fremsat forslag om at få en registreret revisor til at revidere regnskabet, men at man stadig skal have kritiske revisorer valgt på foreningens generalforsamling.

6. Valg til bestyrelsen

På valg var:

Ole Degn, Viborg

Ruben Højmark Jensen, Sorø

Begge blev genvalgt.

Svend-Erik Christiansen, Brabrand modtog ikke genvalg.

I stedet blev Kathrine Tobiasen, Randers valgt.

De to suppleanter Ole H. Jensen, Nordborg og Georg Agerby, Brøndby blev begge genvalgt.

7. Valg af revisorer og revisor-suppleant

Som revisorer valgtes:

Jan Gisselsson, Lystrup

Svend-Erik Christiansen, Brabrand.

Som suppleant genvalgtes:

Mads Andersen, Århus.

8. Eventuelt

Bent Pilgaard fortalte om læsekredsen og om den reviderede liste. Han efterlyste medlemmer til at hjælpe med at arrangere møder i Jylland – der er afsat penge på både budget 2002 og

2003. Så bare kom i gang.

Foreningens hjemmeside har behov for vedligeholdelse mm. Bestyrelsen kan ikke overkomme det hele – så der er behov for hjælp fra medlemmerne.

Erik Kann fortalte om Svend-Erik Christiansens indsats for foreningen gennem årene og takkede ham for den store indsats. Svend-Erik Christiansen trak sig godt nok ud af bestyrelsen, men holder stadig kontakt.

Svend Erik-Christiansen blev takket for sin store indsats for DIS gennem tiden som næstformand, formand og webmaster.

Der var god debat på generalforsamlingen, der sluttede med et foredrag om "Det specielle ved det sønderjyske landsarkiv kontra det kongerigske".

Spændende foredrag

Ole H. Jensen bød derefter velkommen til dagens foredragsholder: Arkivbetjent Leo E. Vinther Petersen, der fortalte om "Det specielle ved det sønderjyske landsarkiv kontra det kongerigske".

Leo Petersen gennemgik en lang række af de vigtigste forskelle mellem det traditionelle kildemateriale i landsarkivet i Aabenraa og de øvrige

landsarkiver. Vi hørte om opdeling af hoved- og kontraminiestralbøger i 1763, om borgerlige personregistre, om det nationale register, om mindeblade og meget meget mere. En særdeles lærerig eftermiddag i selskab med en særdeles kyndig foredragsholder.

Formanden rundede dagens møde af med at sige tak for en god generalforsamling.

Midlertidig og alligevel langsigtet konstituering

Foreningens vedtægter fordrer, at der efter generalforsamlingen foretages konstituering i bestyrelsen.

I år blev forløbet lidt specielt, fordi der desværre i sidste øjeblik var indløbet flere afbud til bestyrelsesmødet.

De tilstedeværende medlemmer fandt det vanskeligt at træffe definitive beslutninger. Derfor måtte vi ty til en ordning, der alene har gyldighed til første bestyrelsesmøde efter sommerferien. Det er i august måned.

Konstitueringen blev således:

Ole Jensen (Formand, HFH repræsentant, nordtysk repræsentant)
Erik Kann (Næstformand, ansvarshavende redaktør)
Arne Julin (Ekspedition)
Werner Wittekind (Kasserer)

Hanne Marie Rud (Webmaster)
Ruben Højmark Jensen (Sekretær)
Ole Degn (KIK repræsentant)
Lars Jørgen Helbo (KIK repræsentant)
Boris Reimann
Georg Agerby (Suppleant, nordisk repræsentant)
Kathrine Tobiasen (Redaktion)

Konstitueringen er midlertidig, men skal alligevel opfattes som mere langsigtet! Dette kan forklares således: Lige siden Jens Verner Nielsen udtrådte af bestyrelsen, har det været magtpåliggende for foreningen at finde en permanent ordning med foreningens hjemmeside. Svend-Erik Christiansen har beredvilligt passet butikken og i den sammenhæng ydet en kæmpe-mæssig indsats. Men det er indlysende, at vi ikke kan blive ved med at trække på Svend-Erik.

Der skulle findes en mere permanent ordning. Foreningens mangeårige redaktør Hanne Marie Rud har tilbudt at overtage opgaven. Derved blev det naturligt at rykke den hidtidige medredaktør Erik Kann som ny ansvarshavende redaktør. Samtidig fortsætter han i en periode som næstformand for at sikre kontinuiteten for den nye formand.

Som ny medredaktør har vi valgt Kathrine Tobiasen, hvis skriverier læserne af Slægt & Data allerede flere gange har haft lejlighed til at nyde.

På mødet i august regner vi med, at brikkerne kan finde deres endelige plads. Og med "genvalg" på såvel sekretærposten som kassererposten, skulle der være grundlag for et frugtbar DIS år.

Bestyrelsen

Brug af tekst fra andres hjemmesider?

*Temaet omkring etik i slægtsforskningen har fået en ny dimension efter mine begreber. Derfor finder jeg det relevant også at gøre opmærksom på en problemstilling, der endnu ikke har været nævnt: **Direkte kopiering af tekst fra andres hjemmesider.***

Baggrunden

I fjor skrev Erik Kann i Slægt & Data en del artikler, hvor han kom ind på etik i slægtsforskning, f.eks. i nr. 2 fra 2001.

Etik er mange ting – det er f.eks. ”lemfældig” brug af data om nulevende personer over for andre forskere. Med Internettets popularitet er

der også kommet en helt anden type etik ind i billedet. Man kunne måske betegne det ”anstændighed”?

Jeg udarbejder linkdelen af hjemmesiden for Slægtshistorisk Forening for Storkøbenhavn - www.genealogi-kbh.dk. Det er et spændende arbejde, fordi man kommer vidt omkring og derved også lærer en masse anvendelige sider at kende. Samtidig er det forpligtende, fordi siden helst skal føres ajour.

Under min søgen efter den nye adresse på et dødt link, stødte jeg på www.eilsoe-jorgensen.dk, der så interessant ud. Jeg gik i gang med at læse, og jeg skulle ikke langt ned i teksten, førend jeg følte mig på hjemme-

bane. Jo, det her havde jeg sandelig set før!

Detailstudier kunne hurtigt afsløre, at jeg her stort set ordret læste den tekst, jeg selv engang havde opsat til ”min egen forenings” hjemmeside.

[Red: Se boxene med eksempler, som vi desværre ikke har skærmprent af].

Harve foretrukket et link

Jeg tænkte mit, da jeg havde gennemlæst siderne på denne ”private” hjemmeside.

Jeg kunne selvfølgelig være beæret over, at samlingen var blevet vurderet som så god, at den skulle med på en fremmed hjemmeside, men jeg havde unægtelig foretrukket, at det var

Eksempler på overensstemmelse

www.eilsoe-jorgensen.dk	Slægtshistorisk Forening for Storkøbenhavn
Statens Arkiver Viderestilling til Rigsarkivet, de fire landsarkiver, Erhvervsarkivet i Århus og Dansk Data Arkiv i Odense, hvor man bl.a. registrerer edb-overførte folketællinger og kirkebøger. Via DDA's hjemmeside kommer man til Dansk Demografisk Database med visse folketællinger (1787-1903).	Statens Arkiver Viderestilling til Rigsarkivet, de fire landsarkiver, Erhvervsarkivet i Århus og Dansk Data Arkiv i Odense, hvor man bl.a. registrerer edb-overførte folketællinger og kirkebøger. Via DDA's hjemmeside kommer man til Dansk Demografisk Database med visse folketællinger (1787-1903).
Sammenslutningen af Lokalarkiver Her er så den tilsvarende mulighed for at besøge de lokale arkiver, inklusive Lokalhistorisk Arkiv i Århus Med en stor billedsamling og adgang til sogneanalyser i Folketællingerne fra Århus amt 1787, 1801, 1834 og 1845.	Sammenslutningen af Lokalarkiver Her er så den tilsvarende mulighed for at besøge de lokale arkiver, inklusive Lokalhistorisk Arkiv i Århus Med en stor billedsamling og adgang til sogneanalyser i Folketællingerne fra Århus amt 1787, 1801, 1834 og 1845.

www.eilsoe-jorgensen.dk	Slægtshistorisk Forening for Storkøbenhavn
Samfundet for Dansk Genealogi & Personalhistorie Oversigt over virksomheden og bestyrelsen. Fra hjemmesiden viderestilling til udgivelsen <i>Personalhistorisk Tidsskrift</i> med prøver på enkelte artikler og personregister 1966-1996. „Diverse links” med viderestilling til offentlige arkiver, slægtshistoriske foreninger i Skandinavien og lidt diverse.	Samfundet for Dansk Genealogi & Personalhistorie Oversigt over virksomheden og bestyrelsen. Fra hjemmesiden viderestilling til udgivelsen <i>Personalhistorisk Tidsskrift</i> med prøver på enkelte artikler og personregister 1966-1996. „Diverse links” med viderestilling til offentlige arkiver, slægtshistoriske foreninger i Skandinavien og lidt diverse. English homepage, too, containing among other information the article „The road to knowledge about your family and its homestead” by Hans H. Worsøe with basic information about Danish family research.

Gad vide om folkene bag hjemmesiden ikke er gode til engelsk?

sket i form af et link til siden:

www.genealogi-kbh.dk

Som det fremtrådte her, svarer det efter min mening til, at man udgiver en bog skrevet af mig i sit eget navn.

Min reaktion

Da jeg havde opdaget dette i november i fjor, orienterede jeg først Slægts-historisk Forening for Storkøbenhavn om det.

Derefter sendte jeg en e-mail til et par af de adresser, som stod opgivet på den private hjemmeside. Heri gjorde jeg opmærksom på, at der efter min mening var tale om, at ansvaret for siden var mit, at den var udarbejdet for en anden forening og ikke til deres hjemmeside, og at ingen af delene fremgik af siden. Med andre ord betragtede jeg det som en anonym kopi af et arbejde, som jeg og foreningen havde ophavsret til. Derfor bad jeg om, at det omgående blev slettet på familiens hjemmeside. Men der kom ingen reaktion på denne e-mail. 14 dage senere kunne jeg ved selvsyn konstatere, at alt var som før. Det fik mig til at kontakte Erik Kann, som tidligere på en forståelig måde har kunnet redegøre for juridiske forhold, selv om ingen af os er jurister.

En række gode pointer

Erik Kann sendte en længere redegørelse med belysning af sagens vigtige

ophavsretlige problemstillinger. Redegørelsen rummer en række pointer, der vist også kan være nyttige at vide for andre:

For det første mener han, at første skridt i alle tilfælde må være at protestere over for rette vedkommende, når man står i en lignende situation. Dette er sket.

Dernæst bliver det lidt kompliceret ved, at der er tale om både litterær beskyttelse (af indholdet) og om ophavsretlige forhold i forbindelse med databaser. Efter hans mening foreligger der ophavsret til de omtalte oplysninger, fordi:

- 1) Den tekst, der rummes i de mange annoteringer gør det til et litterært værk.
- 2) Den sammenstilling af links, der er foretaget i foreningens samling gør det til en database.

Desuden har han nærlæst bestemmelserne omkring ophavsret til litterære værker. Her har den, der frembringer værker eneret til at råde over værket, så snart ophavsmandens navn er offentliggjort i forbindelse med værket. Imidlertid har man ret til at fremstille et eksemplar til privat brug. – Men efter min mening er en offentliggjort hjemmeside ikke længere privat brug.

Desuden ved jeg som bibliotekar, at netop digitale medier er særlig komplicerede, hvad angår ophavsret, idet

Erling Dujardin

Digehuset 5 st.1

2670 Greve

Tlf. 43 90 86 25

fam.dujardin@image.dk

det ikke er tilladt at tage en digital kopi af en digital original, med mindre det sker udelukkende til personlig brug – noget især musikkens udøvere døjer med p.t.

Linksiden er nu ændret

Senere har jeg kunnet konstatere, at den ulovlige linkside faktisk *er* blevet ændret, men kun efter selvsyn, idet jeg fortsat ikke har modtaget nogen tilbagemelding på min protestskrivelse. Men det har gudskelov sparet mig for spekulationer om, hvorvidt vi skulle gå videre med sagen.

Jeg finder det fuldt legalt at linke fra sin hjemmeside til en anden hjemmeside, hvis man mener, den er værd at gøre opmærksom på. Det er netop en af styrkerne ved Internettet, at man kan bevæge sig rundt via tilfældige links og havne et helt uforudset sted. Og jeg håber, folk kan ”nøjes” med det i stedet for at pynte sig med lånte fjer.

Jeg vil slutte det hele med denne lille kuriositet:

www.ellsoe-iorgensen.dk	Slægtshistorisk Forening for Storkøbenhavn
Malmö Släktforskarforening Vores svenske venskabsforening har til huse på Stadsarkivet. Deres medlemmer hjælper vores og omvendt ved besøg på landets arkiver. Hvis nogen vil hjælpe svenske besøgende på danske arkiver, tager Gyda Mølsted eller Tage Ejbøl fra bestyrelsen med glæde imod tilbuddet.	Malmö Släktforskarforening Vores svenske venskabsforening har til huse på Stadsarkivet. Deres medlemmer hjælper vores og omvendt ved besøg på landets arkiver. Hvis nogen vil hjælpe svenske besøgende på danske arkiver, tager Gyda Mølsted eller Tage Ejbøl fra bestyrelsen med glæde imod tilbuddet.

Eksemplet kan man enten harmes over eller blot grine af.

Jeg valgte at trække på smilebåndet: Ét er, at man ”stjæler med arme og ben”, noget andet er, at man bærer sig så tumpet ad at skrive teksten ordret af, så der stadig fremtræder ”Vores svenske venskabsforening”!

PDF filer, hvorfor og hvordan

Af Jan Eri

Filer med navn som slutter på PDF har blitt en vanlig måte å formidle trykksaker på, både på Internett og ellers.

Siden vi allerede har andre filtyper som HTML, RTF og DOC er det naturlig å spørre seg hva som er spesielt med PDF filene.

I denne artikkelen skal jeg forsøke å svare på det, og på hvordan du kan lage PDF filer av dine egne dokumenter uten å kjøpe dyr programvare.

PDF står for *Portable Document Format* og er utviklet av det amerikanske firmaet Adobe. Nettopp det som kalles «portabilitet» er PDF filenes fremste styrke.

Det kan illustreres ved å se på noen av svakhetene ved de andre filtypene: DOC filer fra Microsoft Word, eller tilsvarende filer fra andre tekstbehandlere, kan du ikke regne med kan leses av andre enn de som bruker samme tekstbehandlingsprogram og samme versjon som deg selv. I tillegg kan du heller ikke stole på at en utskrift som du gjør hjemme hos deg blir seende likedan ut hos en som bruker en annen skriver.

HTML filer har den fordel at nesten alle kan lese dem med sin nettleter (eksempelvis Netscape, Mozilla, Opera eller Internet Explorer), men utseende på filen kan variere ganske mye fra nettleter til nettleter. RTF formatet er fint for å utveksle tekstfiler mellom ulike tekstbehandlingsprogram, men litt komplekse dokumenter kan se nokså ulike ut i forskjellige program.

Portabilitet i PDF

De viktigste egenskapene for PDF filene sammenlignet med andre filtyper er:

* **Filene er relativt skriver- og trykkeri-uavhengige.** Du kan regne med at det du ser på din skjerm eller

får ut på din skriver er det samme som mottager får ut på sin skjerm, sin skriver eller kanskje sitt trykkeri.

Tenk deg at du skal lage en slektsbok og at du vil lage en digital original til trykkeriet. De fleste trykkeri vil da be om å få originalen i PDF format for å være sikre på at det de trykker ser likedan ut som det du skriver ut på din egen skriver.

* **Plattformuavhengighet.** Det finnes i dag gratis program for å se på og for å skrive ut PDF filer for nesten alle operativsystem (eksempelvis Linux, Mac, OS/2 og Windows). Du kan derfor være ganske sikker på at mottager kan åpne PDF filene du sender fra deg.

* **Navigerbarhet.** I PDF filer er det mulig å bruke lenker, lage bokmerker og indeks og du kan «zoo» til den størrelse du måtte ønske.

* **Kompakt.** PDF har innebygget kompresjonsmulighet, og kan lage svært kompakte filer som derved går raskere å overføre via Internett og som tar mindre plass å lagre.

* **Beskyttelse mot endringer.** PDF filene er vanskeligere å endre etter at de først er laget enn de andre filformatene. Sannsynligheten for at dokumentet ditt forblir slik som du opprinnelig laget det er derfor større.

Å lese eksisterende PDF filer

For å lese og skrive ut eksisterende PDF filer brukes ofte programmet *Adobe Acrobat Reader* som nå er kommet i versjon 5.0. Dette er et godt program som i tillegg er gratis og kan lastes ned fra Adobes nettsted, og det brukes derfor av mange.

Adobe produserer også *Adobe Acrobat*, et godt program for å lage PDF filer, men dette koster i størrelsesorden 3.000 nkr. og det har etter hvert dukket opp langt rimeligere alternativer som vi kommer tilbake til senere.

Å lage egne PDF filer

Praktisk talt alle filer kan konverteres til PDF, enten det er en tekstbehandlerfil, en epost, en nettside, et bilde eller en rapport fra ditt slektsprogram. Den vanligste måten å gjøre det på er i grove trekk:

* Installer programmet for å lage PDF filer. De mest utbredte programmene installerer seg slik at det ser ut som PCen din har fått en ny skriver, men når du skriver ut til denne «skriveren» så lages det en PDF fil i stedet for en vanlig utskrift. Jeg går i fortsettelsen ut fra at det er et slikt program du har installert.

* Åpne dokumentet som skal konverteres til PDF i det programmet du bruker. Det kan være et hvilket som helst program, for eksempel tekstbehandler, presentasjonsprogram, regnearkprogram, nettleter, epost-program eller slektsprogram.

* Velg utskrift fra programmet, og velg den skriveren som ble installert av PDF konverteringsprogrammet.

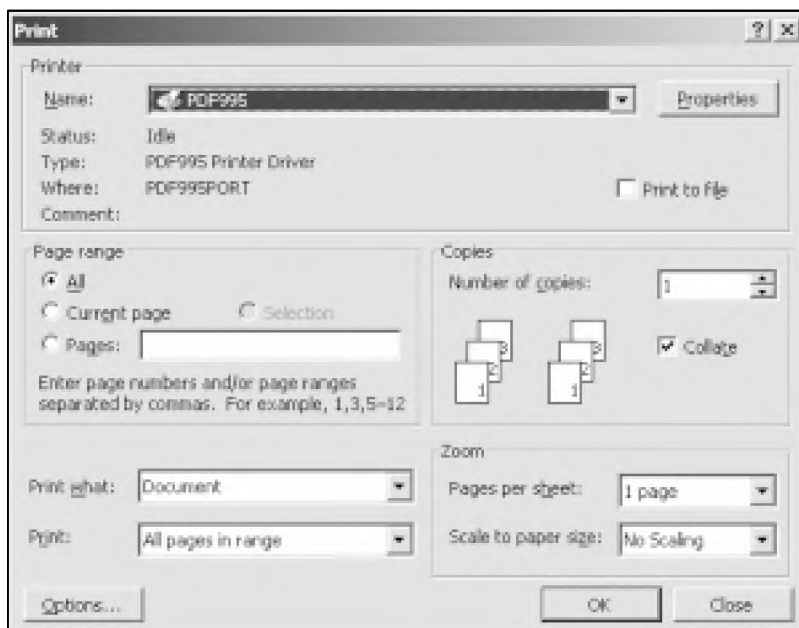
* Oppgi hvilket navn du vil at PDF fila skal få, og hvor på harddisken den skal lagres.

Når prosessen er ferdig skal du ha endt opp med en PDF fil som du kan åpne med Acrobat Reader, og den skal da se ut nøyaktig som den gjør hvis du skriver den ut fra programmet du laget originalen med. Hvis dette er slektsboken din kan du nå sende den videre til trykkeriet og være ganske sikker på at det de trykker blir seende ut som du forventer.

Pdf995, et gratisprogram for å lage PDF filer

Et program som lager PDF filer og som er gratis hvis du tolererer reklame, er *Pdf995*.

Programmet lastes ned som zip-fil fra Internett (3,2 MB, adresse finner du på slutten av artikkelen) og installeres ved at du dobbeltklikker på filen pdf995.exe etter at du har pakket den ut.

For å teste at alt gikk som det skulle kan du starte tekstbehandleren din med et enkelt dokument og velge utskrift. Velg den nye skriveren som heter «PDF995», og om nødvendig går du inn på «egenskaper» for å velge om du vil ha PDF fila i farger eller svart/hvit. Velg deretter navn på fila og hvor du vil ha den lagret. Avhengig av hvor stor den er kan det ta en stund før konverteringen er ferdig. Når konverteringen nærmer seg slutten vil nettleseren din automatisk bli startet med en reklameside for *Pdf995*. Hvis du vil slippe reklamen må du registrere programmet, det koster bare 10 amerikanske dollar, eller under 100,- kroner. Til slutt kan du åpne den nye PDF fila du har laget med *Acrobat Reader* og kontrollere at en nye PDF fila du har laget med *Acrobat Reader* og

kontrollerden ser ut som forventet.

En pussighet i den versjon av pdf995 som ble brukt til testing var at programmet ikke ville lage PDF filer i enkelte kataloger, antakelig har det noe å gjøre med spesielle tegn i navnet på katalogen.

PDF og Postscript

PDF formatet bygger på sidebeskrivelsesspråket Postscript (forkortes gjerne PS). Dette språket brukes i en rekke forskjellige utskriftsenheter, deriblant trykkerier og laserskrivere.

PS filer kan du lage hvis du har installert støtte for en Postscript skriver på PCen din, uansett om du har en slik skriver eller ikke. Hvis du ikke har en Postscript-skriver kan du for eksempel installere støtte (driver) for Postscriptskriveren «QMS Color-

script 100 Model 30», og deretter krysser du av for at du ønsker å skrive til fil når du skriver ut. Utskriften blir da lagret i en PS fil i stedet for å bli sendt til skriveren. Denne PS fila kan på flere forskjellige måter konverteres videre til PDF.

Fra PS til PDF

Det er mulig å konvertere PS filer til PDF filer uten å installere spesiell programvare i det hele tatt. Det kan du gjøre ved å laste opp filene til nett-tjenesten *ps2pdf*. Når din PS fil er lastet opp blir den konvertert til PDF, og du får en lenke i nettleseren for å laste ned den konverterte fila.

En annen nett-tjeneste, *Fast PDF*, konverterer MS Word filer til PDF filer. Ulempen med denne siste måten å gjøre det på er at du risikerer samme type visuelle forskjeller som når du skriver ut fra Word til forskjellige skrivere, du mister et av poengene med PDF filer.

Det finnes også en rekke programmer som du kan installere på egen PC som lar deg konvertere PS filer til PDF filer. En av de mest populære er *Ghostscript* som finnes for mange operativsystemer, som er gratis og som også kan brukes til å se på Postscript filer direkte, før de konverteres til PDF.

PDF direkte fra slektsprogrammet

Enkelte slektsprogram har i den senere tid blitt levert med innebygget PDF generator. Det gjelder bl.a.

For å lese PDF filer

Adobe Acrobat Reader (mange OS, gratis) www.adobe.com/products/acrobat/readstep2.html

Gsview + *Ghostscript* (mange OS, gratis) www.ghostgum.com.au/

For å lage PDF filer

pdf995 (Win, gratis) www.pdf995.com/

602Pro Print Pack (Win, \$19) www.bluesquirrel.com/so/printPack/

PrintToPDF (Mac, \$20) www.jwwalker.com/pages/pdf.html

Win2PDF (NT/2000/XP, \$35) www.daneprairie.com/

Visage PDF Printer (2000/XP, \$49) www.visagesoft.com/pdfprinter/

DocuCom PDF Drv. (Win, \$50) www.zeon.com.tw/zeoncom/pdfdrive/pdfdriver.htm

pdfFactory (Win, \$50) www.fineprint.com/

Leadtools ePrint Driver (Win, \$99) www.leadtools.com/Utilities/PrinterDriver/eprint_printer_driver.htm

Jaws PDF Creator (Win, \$120) www.jawspdf.com/

Legacy, Genviewer og EMBLA Familie og Slegt. Det gør det svært enkelt å lage f.eks. grafiske fremstillinger som du kan dele med andre via email, uten at du behøver å være redd for at de blir uleselige for mottager.

Noe å passe på

Selv om PDF filer er en av de beste måtene å formidle dokumenter på slik

at mottager ser nøyaktig det samme som avsender, er det også her mulig å «trå feil». Spesielt hender det at det oppstår problemer med skrifttyper når ikke mottagers system har installert samme skrifttyper som deg. Det kan ofte forhindres ved at du velger å «la- ste fontene ned i skriveren» når du gjør utskrift til PDF eller PS fil.

Hvis du ønsker mer informasjon om

PDF kan du besøke nettstedene:

www.pdfzone.com

www.planetpdf.com.

Alle lenkene i denne artikkelen finnes på DIS-Oslo/Akershus nettsted oa.disnorge.no, i møtereferat fra 6. februar 2002.

Spændende folder fra Rigsarkivet

Af Hanne Munk

Lokalhistorie før 1848

Rigsarkivet er normalt ikke det mest oplagte sted at søge efter lokalhistoriske oplysninger. I Rigsarkivet findes imidlertid et stort kildemateriale til lokalhistorie, problemet er bare, at det kan være svært at finde frem til det. Det forsøger Rigsarkivets seneste informationsfolder at råde bod på.

Det er en "blandet landhandel" med en lang række eksempler på både kendte og mindre kendte/ukendte arkivfunds og, nok så vigtigt, med angivelse af de relevante arkivregistraturer.

Lens- og amtsregnskaberne

En vigtig arkivgruppe er **lens- og amtsregnskaberne** (folioregistratur 108 A og B, henholdsvis seddelregistraturerne 79-80), som (lensregnskaberne) går tilbage til ca. 1500.

De vigtigste bilag er jordebøger for jordskatterne og mandtalslister for de mange ekstraskatter.

Danske Kancelli og Rentekammeret

De to vigtigste indenlandske regeringskontorer i perioden 1660-1848 er **Danske Kancelli** (Vejl. Arkivregistratur I) og **Rentekammeret** (VA XII), som begge er opdelt i ekspeditionskontorer efter landsdele: Sjælland, Fyn og Jylland.

Der findes registre i protokollerne, men arbejdet med at finde materiale vedrørende en bestemt lokalitet van-

skeliggøres dog ved, at det ofte er nødvendigt at kende navnet på den pågældende lokale embedsmand (hvilket f.eks. kan findes i J.Blochs bog: *Stiftamt-mænd og amtmænd i Kongeriget Danmark, 1895*), eller man må ty til trykte kildeudgaver som f.eks. **Kancelliets brevbøger** og **Kronens skøder**. Et andet regeringskontor er **Kommercekollegiet 1735-1816** (VA XXII).

Udtagne sager

Visse kildegrupper har været så store, at man har taget dem ud af den almindelige korrespondance og henlagt dem under betegnelser, der gør det let at genfinde dem.

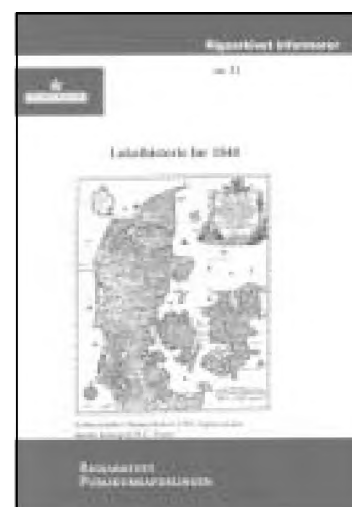
Det er disse "udtagne sager" vedrørende lokalområder, der især behandles i folderen.

Inddelt i saggrupper

Folderen er inddelt i saggrupper. Under hver saggruppe er der oplistet en række relevante arkivfunds med angivelse af, hvilket tidsrum de dækker, og hvor de kan findes (arkivsignaturen). Følgende saggrupper er nævnt:

Stedet: Her nævnes bl.a. jordebøger, kronens skøder, matriklerne 1660-94 og tiende- og hartkornsspecifikationer, men også en række mindre kendte arkivfunds er nævnt.

Befolkningen: Den vigtigste arkivgruppe er her folketællingerne fra 1787 og fremefter. Desuden nævnes Oeders efterretninger 1771, årlige indberetninger om fortjente mænd

1809-47, Nyboders husbøger 1732-1922 og mandtaller for de københavnske kvarterer 1810-14 samt de ovenfor nævnte jordebøger.

Udover disse to store saggrupper omhandler folderen følgende emne:

Kirker, Præstegårde, Skoler, Embedsmænd, Erhverv generelt, Fiskeri, Landbrug, Sandflugt, Kvægsyge, Kolonierne på de jyske heder og Krongods og ryttergods.

Det vil føre for vidt at komme ind på alle de forskellige arkivgrupper nævnt under hvert emne. Jeg kan kun anbefale, at man går ombord i folderen med de mange gode henvisninger!

Download fra Internettet

Det kan ikke vare længe, før folderen kan ses på Rigsarkivets hjemmeside www.sa.dk/ra (under "At bruge arkivet" og "Rigsarkivet informerer"). Herfra kan samtlige Rigsarkivets informationsfoldere downloades.

Bornholmske folketællinger

På Bornholms Slægts- og Lokalhistoriske Forenings vegne vil jeg berette lidt om bornholmske folketællinger.

Tiden med KIP 1

Dengang KIP 1 programmet kom i cirkulation, var vi en del medlemmer, der begyndte at se på muligheden for at taste folketællinger.

Vi var ca. 10 stk., der blev enige om at starte med 1845, da det jo var den første med fødesogn. Vi fotokopierede Bornholms lokalhistoriske arkivs xeroxkopier og sad så hjemme og afskrev dem i hånden. På det tidspunkt var der næsten ingen af os, der havde en PC. Alle disse afskrifter af 1845 for hele øen blev så indtastet af en person og samtidig korrekturlæst.

Senere startede vi på 1787, og nu var der også medlemmer på den anden side af vandet, der begyndte at indtaste.

Tiden med KIP 2

Da KIP 2 kom i brug, fik vi afholdt et kursus i Rønne, hvor der deltog omkring 20 medlemmer.

Derefter begyndte vi indtastning af 1890, men samtidig blev der tastet både på 1801 og 1834, både her på øen samt af Rundetårnsgruppen@, en gruppe af vore medlemmer derovre, der mødes jævnligt hos inspektøren på Rundetårn.

WIN-KIP

Lige så snart WIN-KIP kom, gik vi over til at taste i dette format, da det er det bedste program.

Den 28. februar i år har vi til DDA afleveret det sidste sogn i FT-1890, som dermed er helt færdig.

Status

Den foreløbige status for indtastede bornholmske folketællinger for hele øen og Christiansø er følgende:

Oeders efterretninger fra 1771 (alle sogne)

Folketællingerne fra 1787, 1801, 1834, 1845 og 1890 (alle sogne)

Rønne Købstad: Samtlige folketællinger fra 1787 til og med 1890.

Desuden Pedersker og Povlsker 1840, Bodilsker, Christiansø og Povlsker 1850.

Mere på vej

Vi er nu meget tæt på også at have 1840, 1850 og 1855 helt færdige. I 1860 er der nu 8 sogne færdige.

Vi synes selv, at Bornholm er godt dækket ind på dette område. Vi er selvfølgelig heldige i den henseende, at vi

Jørn Kjøller

Slettestræde 26A

3700 Rønne

Tlf: 56 95 31 16

kjoeller@get2net.dk

har et klart defineret og afgrænset område at indtaste!

Bornholms lokalhistoriske arkiv

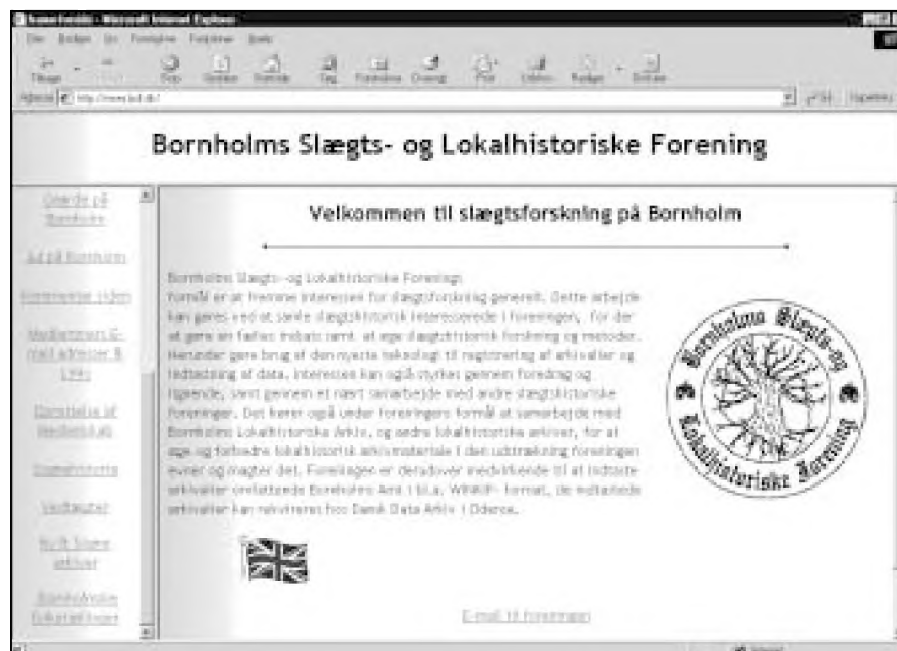
Alle disse FT'ere ligger selvfølgelig på arkivets PC til fri søgning for alle, som kommer i arkivet. Desuden er de også blevet printet ud til brug for dem, der ikke er så glade for en PC.

Bornholms lokalhistoriske arkiv har alle FT'erne, både som indbundne XEROX-kopier fra 1787 til 1860, samt på film fra 1787 til 1911.

På microfiche har arkivet lige fået 1921-folketællingen leveret, så vi er godt med.

Hjemmeside findes på adressen:
www.bslf.dk/

Den rummer en masse spændende henvisninger, se f.eks. oversigterne under punktet: Arkivaliesamling.

Samme slægt har over 50 år holdt 11 slægtsstævner

I 1948 tog min morbror, førstelærer Alfred P. Rasmussen i Brundby på Samsø, sammen med sin fætter Rasmus Olsen fra København initiativ til at samle efterkommerne efter deres bedsteforældre, gårdmand Rasmus Hansen og hustru Ane Marie Larsdatter i Pebringe, Karise sogn, Fakse herred til et slægtsstævne.

Rasmus' gård (som senere fik navnet Holmegård) var den eneste, der blev udflyttet fra Pebringe ved udskiftningen.

De fire slægtsgrene

Rasmus og Ane Marie havde 4 børn, hvis slægtsgrene blev opkaldt efter de gårde eller lokaliteter, hvor de boede.

Ane Kirstine Rasmussen, Studevængegården, Karise (Studevængeslægten), Hans Peder Rasmussen, Holmegård (Pebringe-slægten), Niels Peder Rasmussen Totterupgården, Karise (Totterup-slægten) og Mette Marie Rasmussen, Holteland, Endeslev sogn, Bjæverskov herred (Holteland-slægten).

Første slægtsstævne i 1948

Dette første stævne blev afholdt den første lørdag i juli 1948 på Karise Højskole med 98 deltagere. Her blev det besluttet, at man skulle mødes igen hvert 5. år.

Efter nogle år flyttede stævnerne til Totterupgården ved Pebringe, hvor man havde en maskinhal, der havde en passende størrelse, og som var næsten tom i sommertiden.

I 1973 holdt man 25 års jubilæum med noget over hundrede deltagere.

Da festkomiteen holdt det første planlægningsmøde for stævnet i 1983, talte vi om, at stævnerne nok var ved at have overlevet sig selv, da deltagerantallet nogle år havde været faldende. Der var efterhånden ikke mange af de gamle tilbage, og de unge havde ikke kendt hinanden fra barndommen, som vi andre.

Denne antagelse skulle dog vise sig at være helt forkert. Netop dette år nærmede vi os 140 deltagere, og der sås 3-4 barnevogne. Derfor måtte vi formode, at også de unge var interesserede i at mødes med slægten; så vi fortsatte fortrøstningsfuldt de følgende år, og i 1998 kunne 185 deltagere fejre 50-året for det første stævne.

Jubilæumsstævnet i 1998

Ved den lejlighed kunne der uddeles en lille erindring til 9 personer, som havde deltaget i alle 11 stævner.

Ved planlægningen af jubilæumsstævnet fremførte et af Ane Marie og Rasmus' tipoldebørn, at vi ikke skulle regne med deltagelse af mange fra deres generation, hvis vi kun satsede på, at man skulle sidde og snakke "gamle dage", som det stort set havde været hidtil. Meget få af deres generation havde noget til fælles. Hun ville derimod foreslå, at der blev arrangeret forskellige aktiviteter, som kunne samle folk. Hun ville selv stå for f.eks. skattejagt for de mindste børn.

Dette satte gang i fantasien, og i løbet af kort tid havde vi planlagt følgende: Skattejagt (0 - ca. 10 år), gamle

lege (klink, tøndebånd, stylter oma.), naturvandring med vejleder gennem en nærliggende skov, rundvisning i den da nyrestaurerede Karise kirke ved kirkeværgen, som er af Totterup-slægten, byvandring gennem Pebringe med Rasmus og Ane Maries oldebarn, den nuværende ejer af Holmegård som rundviser og fortæller.

Slægthistorisk værksted

Endelig var vi to grandfætre fra hhv. Studevænge- og Pebringe-slægten, som dyrker lidt slægtsforskning, der tilbød at lave et "Slægthistorisk værksted".

Dette værksted blev indrettet i et stort rum i en af udbygningerne på Totterupgården. Her viste vi, hvad vi havde kunnet finde af bøger, billeder og andet om slægten og egnen. Bl.a. beretningen om Gøngenhøvdingen, Svend Poulsens besøg med nogle af sine mænd på Totterupgården for at fange/dræbe nogle folk, der indkvarterede svenske soldater. Disse var imidlertid blevet advaret og var flygtet. Gøngerne drog derefter til Karise, hvor de overraskede nogle andre soldater, som de dræbte.

98 deltog i det første slægtsstævne i 1948

I sidste nummer af Slægt & Data efterlyste vi indlæg om slægtsstævner. Her er en opfølgning på redaktionens opfordring. Vi håber på endnu flere!

Det var også i værkstedet, man afleverede nye oplysninger til den af Rasmus Olsen påbegyndte håndskrevne slægtsbog, som er blevet opdateret løbende.

Noget der blev studeret meget var efterslægtstavler for de fire slægtsgrene, hvoraf de to var hhv. 9 og 9,5 m lange. De var udskrevet fra Brothers Keeper på endeløse baner.

Det viste sig at være en stor succes med disse aktiviteter, hvoraf nogle måtte gennemføres to gange. Vi havde heldigvis planlagt gentagelser.

Det var planlagt, at slægtshistorisk værksted skulle åbne samtidig med de øvrige aktiviteter, men allerede kl. 12:30 blev de første spørgsmål stillet, og sådan fortsatte det til kort før spisetid kl. 18:00. Kun afbrudt af fotograferingen.

Dagens program

Dagens program kom i sin helhed til at se således ud:

13:00 Ankomst, betaling af deltagergebyr (50 kr. fra 16 år og op), udlevering af farvet bånd afhængigt af slægtsgren, samt bestilling/betaling af billeder.

185 deltog i 50 års jubilæumsstævnet i 1998

13:30 Velkomst og familiemeddelelser og orientering om dagens forløb.

14:00 Samlet fotografering i haven. (De 80 bestilte billeder i A4-størrelse var klar kl. 16).

14:30 Kaffe. Under kaffen blev der sunget enkelte danske sange.

15:00 Aktiviteterne begynder.

18:00 Aftenspisning.

19:00 Familie-/folkedans på gårdspladsen med levende spillemandsmusik (harmonika og violin).

20:00 Aftenkaffe og afsked.

Aktiv festkomité

Aftenen før mødes festkomiteen på Totterupgården for at foretage den sidste rengøring, sætte borde og stole op, dække borde med papirduge og plasticservice til eftermiddagskaffe, gøre klar til skattejagt, indrette Slægtshistorisk værksted, pynte med bøgegrene osv. I forvejen var der ankommet toiletvogne med 4 toiletter.

Deltagerne havde haft mulighed for at bestille platter til en meget rimelig pris hos en lokal slagter, som leverede dem ved spisetid. Det var der mange, der benyttede sig af.

Henning Christensen

Kratvænget 16
4622 Havdrup

Dagen efter stævnet mødes så mange som muligt af festkomiteen for at deltage i oprydningen.

Slægtninge fra udlandet

Ved jubilæumsstævnet var der deltagere fra de fleste egne af Danmark, samt fra USA, Canada og Sverige.

Af den generation, der oprindeligt startede stævnerne, var der i 1998 fem tilbage, men kun den næstnyngste på 87 år deltog. Den ældste på 103 år, der havde været bosat i USA siden sin ungdom, sendte en skriftlig hilsen i dagens anledning, hvor hun beklagede, at hun ikke kunne deltage.

Vejret var med os

Som det kan ses af programmet, satse vi på fint vejr til de fleste aktiviteter; så derfor hører følgende "vejrmedling" til beretningen.

Da min kone og jeg d. 11. juli 1998 kl. 11:00 startede mod Totterupgården fra egnen mellem Roskilde og Køge, skete det i et forrygende regnvejr fra tunge sorte skyer. Da vi ca. en halv time senere kørte ind på Totterupgården, brød solen igennem og skinnede fra en skyfri himmel til en lille byge lidt før kl. 20 afbrød dansen.

Slægtens vugge

Studevængegården og Totterupgården er nu solgt ud af slægten, så Holmegård, der er slægtens egentlige "vugge", er den sidste bastion.

Mange spørgsmål på DIS-møde i Åbyhøj

Slægtsforskningsmøde
lørdag den 17. november 2001
Kl. 10 -16. Åby Bibliotek, Åbyhøj.

Mødets formål var demonstration og gennemgang af de to slægtsforskningsprogrammer Brothers Keeper ved Chris Gade Sørensen og Family Tree Maker ved Ole Bielefeldt.

Svend-Erik Christiansen bød de 60-70 deltagere samt de to foredragsholdere velkommen og håbede på mange spørgsmål til foredragsholderne.

Brothers Keeper

Den nye version BK 6 forelå ved mødet kun i den engelske version, for den danske oversættelse var knap færdig, og der var fejl i programfilen.

Konvertering til BK 6 skulle gå let, idet alle filer med noter og fotos samt personernes løbenumre ville blive overført ved konverteringen. Sprogfilen er lagt ind i installationsfilen.

Der blev foretaget en gennemgang af forbedringerne mellem BK 5 og BK 6, bl.a. er der flere fakta og begivenheder i den nye version, det gjaldt blandt andet gift, der er blevet opdelt.

Den nye version er blevet udvidet med nye notemuligheder, det er lettere at redigere i dokumenter og arbejdsfiler skrevet i Word tekstbehandlingsprogram. Indsætning af foto i programmet er blevet udvidet og skulle være en stor forbedring.

I den korte pause kl. 11 var det muligt for deltagerne at se styresyste-

met Linux og få det demonstreret. Efter pausen var der lejlighed til at stille spørgsmål om programmet BK 6 og de foretagne ændringer. Spørgelysten var stor, der blev stillet ca. 30 spørgsmål. I frokostpause var der igen mulighed for gennemgang af Linux.

Family Tree Maker

Indledtes med en kort historisk gennemgang af den første version 1-0 til DOS. Den kom i 1990, og den nye version 2-0 til Windows kom i 1993.

Programmets begrænsninger blev gennemgået. Det maksimale antal personer, der kan indtastes, er 2 millioner personer. Pr. ægteskab kan programmet rumme 99 børn pr. person.

I programmet er der indlagt en scrapbog, der pr. person kan rumme op til 2000 billeder og tekster af originaldokumenter, der kan hentes ved udfærdigelse af en slægtsbog og ind-

sættes i denne. I programmet er der indlagt faste fakta, som kan forøges med et ubegrænset antal selvdefinerede fakta. Ønsker man at udskrive disse fakta i et familietræ, er der en begrænsning på 50 kasser i træet.

Herefter var der igen mulighed for at stille spørgsmål, og spørgelysten var atter stor. Der blev stillet 28 spørgsmål til foredragsholderen.

Efter en kort pause gav Svend-Erik Christiansen deltagerne mulighed for at stille yderligere spørgsmål. Her blev der stillet i alt 16 spørgsmål.

Der blev blandt andet spurgt, hvor mange medlemmer der er i foreningen, noget klart svar kunne ikke gives, men Svend-Erik mente, at der var ca. 3.000. Siden 1. januar 01 var der indmeldt 800 nye medlemmer.

Tanken om at oprette lokalgrupper blev luftet, og det blev oplyst, at man på Sydfyn havde startet en sådan. Til eventuel udvikling inden for slægtsforskning blev der talt om muligheden for at få projektstøtte. Der blev redegjort for problemer med fejl indtastet i folketællingen 1801, og at der vil blive oprettet en rettegruppe.

Sidste punkt var indbinding af egen slægtsbog. Der blev demonstreret en indbindingsmaskine til ca. 1400 kr., der kunne tage op til 160 sider pr. bog.

Mødet sluttede, og Svend-Erik takkede for god ro og orden og udtrykte glæde over de mange spørgsmål.

Referent:

Flemming Christensen.

Super godt DIS-medlemsmøde i Randers

**Lørdag den 23. marts 2002
holdt vi DIS-møde på Asferg
Skole i nærheden af Randers.**

Dagens emne var „Internet og slægtsforskere“, og vi havde lånt skolens edb-lokale. For at der skulle være en computer til hver, var deltagerantallet begrænset til 20.

Via storskærm blev vi guidede rundt og præsenteret for et halv hundrede centrale netadresser. Vi fulgte med på hver vor maskine, og undervejs var der mulighed for at lave egne søgninger.

Godt med en hjælpeside

De benyttede adresser var i forvejen lagt på nettet og samlet på en hjælpeside, så vi alene skulle klikke os frem.

På mødet kunne vi kun nå at snuse til de udvalgte netadresser, men det var så muligt hjemmefra at arbejde videre med hjælpesiden og adresserne.

Emner som udvandring, indvandring, kildeafskrifter, indscannede kilder på nettet, skriftlæsning, nyhedsgrupper, ordbøger og fotografier på

nettet var kun nogle af de mange muligheder, som blev berørt.

I fællesskab kiggede vi også på folketællings-cd'erne DDD3 og 1801. De forskellige søgemuligheder blev præsenteret, ligesom vi også afprøvede internetudgaven. I den forbindelse kom vi også kort ind på emnet: søgestrategi.

Omkring søgemaskiner

Vi var også omkring søgemaskiner med udgangspunkt i www.google.com og berørte begrebet portaler.

Som generel portal til alle mulige emner - altså ikke bare slægtsforskning - så vi også skolens meget omfattende indgang:

www.linksbuketten.dk

Herfra var vi bl.a. omkring nutidige luftfotografier af Danmark til sammenligning med de historiske kort på Kort- og Matrikelstyrelsens hjemmeside.

Traditionen tro sluttede vi dagen af med „ordet er frit“. I forbindelse med spørgsmål vedrørende slægtsforskningsprogrammer så vi ganske kort på

storskærm demonstreret „Brothers Keeper“ og „Family Tree Maker“ som eksempler.

Vi vil mødes igen

Ved mødets afslutning var der bred enighed om, at vi skulle mødes igen efter sommerferien og fortsætte, hvor vi slap.

Det blev også foreslået, at vi etablerede en gruppe, som kunne mødes med mellemrum.

Referent:

Svend-Erik Christiansen

Kom frit frem på banen

Bestyrelsens opfordringer til DIS' medlemmer om at melde sig som mødetilrettelæggere har været mere end utallige. Tilbagemeldingerne til bestyrelsen har derimod været til at overskue!

Vi bringer disse to referater fra DIS-møder, så de forhåbentlig kan inspirere andre lidt mere end bestyrelsens sædvanlige opfordringer.

Det er vores opfattelse, at der er meget brug for disse møde. Af to grunde: Dels fordi møderne bidrager til formidling af væsentlig og relevant information til mødedeltagerne, dels fordi møderne er med til at styrke forbindelserne mellem foreningens medlemmer. Også et væsentligt aspekt!

Og vi tror, alle er enige om én ting: De to her omtalte møder har bare været SÅ spændende!

Landsarkivet i Viborg har planlagt følgende arrangementer i efteråret 2002:

SEPTEMBER:

3. Kursus i brugen af læsesalens PC'ere og film-læseapparat kl. 11.15 - 12
19. "Hvor blev de af?" - Gamle arkivalier med nye oplysninger kl. 16.15 - 17

OKTOBER:

1. Kursus i brug af læsesalens arkivregistraturer kl. 11.15 - 12
24. Kursus i brugen af læsesalens PC'ere og film-læseapparater kl. 16.15 - 17

NOVEMBER:

5. Kursus i brug af læsesalens PC'ere og film-læseapparater kl. 11.15 - 12
21. "Hvordan boede de?" - Gamle arkivalier med nye oplysninger kl. 16.15 - 17
28. Brugermøde

DECEMBER:

3. Kursus i brugen af læsesalens arkivregistratur kl. 11.15 - 12

Tilmelding på telefon 8662 17188, tidligst en uge før kurset.
Pris 20 kr. som betales ved tilmeldingen.
Kurserne afholdes i arkivets café og på læsesalen.

Af Georg Agerby

Sveriges Släktsforskerförbund holdt en kongres i Malmö i dagene 9. - 10. marts.

Forbundet er en sammenslutning af 131 foreninger med næsten 50.000 medlemmer fordelt over hele Sverige. Bortset fra størrelsen kan det sammenlignes med vor Sammenslutningen af Slægtsforskerforeninger.

Svensk invasion i København

Da mange af de delegerede kom fra positioner langt oppe i Sverige, ville de benytte lejligheden til et besøg i København, og Ted Rosvall, forbundets formand, bad mig arrangere et sådant besøg.

Først og fremmest var det ønsket at høre om, hvordan slægtsforskning foregår i Danmark. Tusinder af svenskere er i årenes løb rejst over Sundet og har slået sig ned her, og det er derfor et almindeligt ønske at kunne finde ud af, hvilken skæbne de har haft.

Hvor vi her i landet hovedsagelig søger vore aner, så arbejder man i Sverige mere på at finde alle sidegrene til slægten. Og da så mange er udvandret til især USA og Danmark, så står vi højt på ranglisten over søgesteder.

Københavns Stadsarkiv

Jeg havde som det første sted på ruten valgt Københavns Stadsarkiv og havde truffet aftale med arkivets chef

Besøg på Københavns Stadsarkiv

På turen gennem byen blev der fortalt lidt om København. Her ved Vandkunsten; om byens vandforsyning i gammel tid og om de store ildebrande i 1728 og 95. Ølvognen indgik ikke i arrangementet.

Gautier og læsesalens daglige leder Lars Peter Jørgensen.

Efter en hjertelig velkomst gennemgik L.P.Jørgensen, hvad der især kunne være aktuelt for at finde svenskere indvandret hertil i 1800-tallet. Vi havde afsat en time til besøget, men der burde have været meget længere.

Glyptoteket

Derefter gik vi igennem Glyptoteket - et sted - hvor man kan anvende mange timer, men der skulle kun være tale om en smagsprøve. En meget kyndig svensk guide viste os rundt og talte om stedets højdepunkter.

Folketinget

Efter lunch på Rio Bravo spadserede vi ad Strøget til Christiansborg, hvor

vi havde en aftale om at se Folketinget. Der var ikke møde i salen, så vi fik set en god del af tingets lokaler foruden selve tingsalen.

Rigsarkivet

Jeg havde aftalt med Rigsarkivet, at vi kl. 15.00 skulle have en rundvisning der og ligesom på Stadsarkivet især høre om svenskerne i Danmark.

Desværre havde den, der skulle vise rundt, fået forfald, og ingen andre kunne med det korte varsel overtage. Ved venlig imødekommenhed fra arkivets side, fik vi lov til at låne Harsdorff-salen, og jeg gav her vore gæster et overblik over de muligheder, som Rigsarkivet indeholder.

Ted Rosvall takkede Georg Agerby for rundvisningen, og det var hans opfattelse, at deltagerne senere ville vende tilbage og lede efter de forsvundne slægtninge. Toget til Malmö skulle gå kl. 17.50. Det var en træt skare, der rejste hjem.

TIPS OG IDEER

Nyt fra GEDCOMP

GEDCOMP er en nu 56 måneder gammel søgefacilitet for slægtsforskere, der forsker i danske (herunder skånske) personer.

Du får gratis udført en GEDCOMP-søgning efter de personer, du forsker i, ved at e-maile en GEDCOMP-fil med dine slægtshistoriske oplysninger til GEDCOMP.

Samlet antal personer i GEDCOMP pr. 1/5-2002: 1.888.000.

Alle indsendte filer med oplysninger om mindst 903 personer har givet indsenderen mindst een meddelelse om personsammenfald med en fil indsendt af en anden slægtsforsker.

Observeret gevinsthyppighed ved indsendelse af GEDCOMP-fil med oplysninger om X antal personer, hvor X højst er 902:

X	Mindst	Højst	Gevinst %
	611	902	98
	376	610	96
	194	375	93
	102	193	77
	1	101	51

Tallene i tabellen er fremkommet på følgende måde: De indtil nu indsendte filer til GEDCOMP med oplysninger om højst 902 personer er inddelt efter antal personer i 5 lige store grupper.

%-satsen i hver gruppe er andelen af filer i denne gruppe, hvor indsenderen har fået mindst een meddelelse om personsammenfald med en fil indsendt af en anden slægtsforsker.

Oplysninger om GEDCOMP på: www.lklundin.dk/gedcomp/

Med venlig hilsen,
Lars Kr. Lundin
gedcomp@lklundin.dk

SLEKT OG DATA 4/2001

Finn Holden omtaler vigtigheden af brug af kortmateriale i forskningen.

Alf Christophersen omtaler en mulighed for at konvertere teksbehandlet stof til et slægtsprogram (Gedcom).

Terjei Skirbekk anmelder Yngvar Ulsteds bog "Den Dansk-Norske kolonitid bl.a. fra "Trankebartiden".

SLEKT OG DATA 1/2002

Norunn Kiettum omtaler muligheden for søgning af norske aner i "Statisk Sentralbyrå arkiv" på Riksarkivet i Oslo. Artiklen indeholder en del illustrationer.

Jan Eri omtaler PDF-filer, og hvordan de gemmer uden at anskaffe dyrt programmel.

Siri Resset giver en gennemgang af Windows 98, der henvender sig til begyndere.

COMPUTERS IN GENEALOGY DEC. 2001

Dette nummer beretter om 2 store databaser. The FamilySearch Database, der åbner for 400 mill. navne den 26.06.02, samt folketællingen for London 1891 udgivet på 38 CD'er. Introduktionsprisen skulle være £49.95.

En biografisk liste over alle kendte studenter fra Cambridge Universitet i tiden frem til 1751 omtales i en stor anlagt og illustreret artikel. Mon der skulle være danskere imellem?

DISKETTEN 1/2002

Slægtsord kan volde besvær også på svensk. Det råder Marika Lagervall bod på ved en forklaring på *kusine*. *Sysling*, *bryllup* og *pussling* medtages også.

DIS-P LAY 1/2002

Er du på jagt efter gamle klassekammerater, så prøv at se, hvordan de gør i Norge på: www.klasstreffen.com

Har du fødselsdato på den enkelte, kan du i Danmark købe oplysning om, hvor vedkommende er i dag på folke-registeret for 52 kr. pr. opslag.

Læse-kredsen

Bent Pilgaard

Stjærten 21

8800 Viborg

Tlf. 86 67 55 12

b.pilgaard@vip.cybercity.dk

COMPUTERGENEALOGIE

Første nummer i 2002 af COMPUTERGENEALOGIE er et temanummer, der fokuserer på navnes historiske, geografiske og familiære baggrund belyst på forskellige måder.

I artiklerne gives en lang række links til hjemmesider alle med baggrund i enkeltnavne. Mange forhold kan sammenlignes med danske forhold.

Der er også blevet plads til omtale af søgemaskiner på linie med dem, der ved tidligere lejligheder er blevet omtalt i Slægt & Data.

Kekule von Stradonitzs nummer-system får et opkog, og for den der bruger LINUX omtales programmet PINGUIN. Der er endvidere en lang række henvisninger til hjemmesider.

Programmet GES-2000 gennemgås på linie med omtale af Ancestry Family Tree.

Vi modtager følgende blade:

Gens Humana, Holland

Computers in Genealogy, England

Dis-Play, Øst-Sverige

Slægtshistorisk Forum, Sverige

Diskologen, Sverige

Sukutiето, Finland

Slækt og Data, Norge

Computergenealogie, Tyskland

SLÆGTSFORSKERDAG

Tema: HERREMÆND, FÆSTERE OG ANDET GODTFOLK

Slægtshistorisk forening for Storkøbenhavn holder „Slægtsforskerdag“ lørdag den 5. oktober 2002 kl. 8.45 - 17 i Valby Medborgerhus, Valgårdsvej 4, 2500 Valby.

Der bliver 4 foredrag:

1. *Godsarkiver set med slægtsforskerøjne.*
Ved Birgit Løgstrup, dr. phil.
2. *Bonden i 1700-tallets Danmark – skitser til et portræt.*
Ved Claus Bjørn, lektor, mag.art. ved Kbh's Universitet.
3. *Godsarkivernes mangfoldighed.*
Ved Christian Larsen, historiker, cand.mag.
4. *Herremanden der kyssede den Blå Jomfru.*
Ved Charlotte S. H. Jensen, folkemindeforsker, mag.art. Den danske sagntradition er rig på overleveringer om forholdet mellem herremænd og bønder. De første er i reglen nogle grimme fyre, der piner og plager de sidstnævnte. Men heldigvis har sagnenes fæstebønder allierede på højeste sted. Både Gud og Kongen holder med traditionsbærerne, og de onde bondeplagere bliver straffet - enten i dette eller det næste liv.

De 4 foredragsholdere vil fortælle om, hvordan herremændene, fæsterne og andre godtfolk levede og deres forhold til hinanden.

Der vil blive inddraget relevant kildemateriale til belysning af disse emner og fortælles om, hvor kilderne findes og om, hvordan de kan benyttes.

Alle har vi forfædre, der på den ene eller anden måde har haft noget at gøre med disse mennesker. Flest har, de fleste af os nok haft blandt de almindelige danske bønder, men hvordan var de vilkår, de levede under, og hvordan kunne de evt. overtage en gård. Der er gennem tiderne skrevet meget om disse emner. Mange bøger herom kan lånes på vore danske biblioteker.

AMKT

Tilmelding

på www.genealogi-kbh.dk (så længe ledige pladser findes.)
Deltagergebyr kr. 110. Evt. frokost kr. 60. Indbetales på det girokort, der tilsendes sammen med bekræftelse.
Der serveres kaffe/te - formiddag og eftermiddag. Medbragt mad kan indtages. Drikkevarer kan købes.